

Załącznik

do Uchwały Nr VIII-75/2019

Rady Powiatu w Kraśniku

z dnia 29 maja 2019 r.

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2019 - 2021

POWIAT KRAŚNICKI

Kraśnik 2019

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
1. Metodologia	4
2. Diagnoza sytuacji dzieci i rodzin w powiecie kraśnickim (lata 2016-2018)	5
2.1. Czynniki wewnętrzne.....	5
2.1.1. Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodzin	5
2.1.2. Promowanie i rozwój rodzicielstwa zastępczego	11
2.1.3. Placówki opiekuńczo-wychowawcze opieki całodobowej.....	18
2.1.4. Wsparcie wychowanków pieczy zastępczej (usamodzielnienie)	26
2.2. Uwarunkowania zewnętrzne (otoczenie prawne programu)	34
3. Analiza strategiczna	36
3.1. Obszar strategiczny 1.....	36
3.2. Obszar strategiczny 2.....	38
3.3. Obszar strategiczny 3.....	40
3.4. Obszar strategiczny 4.....	42
4. Cele programu	45
5. Program działania	47
5.1. Priorytet 1.....	47
5.2. Priorytet 2.....	55
5.3. Priorytet 3.....	61
5.4. Priorytet 4.....	68
6. Zarządzanie realizacją programu	73
6.1. Monitoring	73
6.2. Finansowanie	73
7. Rezultaty programu	74

WSTĘP

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021 został opracowany w związku z art. 180 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz. U. z 2018 poz. 998 z późn. zm.). W dniu 31 grudnia 2018 roku upłynął okres obowiązywania programu przyjętego na lata 2016-2018.

Rodzina jest podstawową komórką społeczną, która kształtuje osobowość człowieka, jego system wartości, poglądy, styl życia. Wartość rodziny jest szczególnie podkreślona w preambule ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Jej treść powinna być znana wszystkim , którym na sercu leży dobro dziecka i rodziny.

W polskiej kulturze dom rodzinny jest pierwszym i nadrzędnym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, które dla prawidłowego rozwoju potrzebuje zapewnienia bezwarunkowej miłości, poczucia bezpieczeństwa, przynależności. Tylko prawidłowo funkcjonująca rodzina zapewni dziecku właściwy rozwój. Jeśli w jej funkcjonowaniu pojawiają się problemy należy natychmiast podjąć działania zapobiegające dezintegracji rodziny. Powszechnie można rozpoznać wiele sygnałów, które zwiastują problemy dla rodziny. Każdy z nich należy ocenić i eliminować.

Występujące w rodzinie kryzysy często kończą się niewydolnością opiekuńczo-wychowawczą, która okresowo lub na trwałe zaburza funkcjonowanie rodziny oraz uniemożliwia sprawowanie prawidłowej opieki i wychowanie dziecka. W takiej sytuacji dzieciom należy zapewnić właściwą opiekę i wychowanie poza rodziną biologiczną, co realizowane jest w ramach funkcjonującego w Polsce systemu pieczy zastępczej.

Cele, kierunki działań i zadania określone w niniejszym Programie, zostały ustalone na podstawie przeprowadzonej diagnozy obejmującej lata upływającego okresu programowania oraz rozpoznanych zagrożeń dla rodziny naturalnej. Wskazane kierunki działań uwzględniają przyszłe potrzeby w zakresie pieczy zastępczej w powiecie kraśnickim oraz zintegrowaną współpracę z osobami i instytucjami pracującymi na rzecz dziecka i rodziny.

System opieki nad dzieckiem i rodziną na terenie powiatu kraśnickiego w stosunku do innych powiatów jest dobrze rozwinięty i w ocenie wielu podmiotów społecznych zaspokaja nasze potrzeby.

Doświadczenia zdobyte w latach ubiegłych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku w zakresie realizacji pieczy zastępczej potwierdzają jak niezbędne jest wdrażanie nowych inicjatyw z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną w celu ograniczania zakresu występowania problemu niewydolności opiekuńczo-wychowawczej rodzin oraz zapewnienia odpowiedniej opieki dla dzieci osieroconych czy też opuszczonych.

Pieczka zastępcza jest wrażliwym społecznie i politycznie elementem współczesnej rzeczywistości. Należy zakładać cykliczność zmian w systemie pieczy zastępczej, których celem będzie dobór adekwatnych do potrzeb form i metod oddziaływania. Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021 będzie dla wielu podmiotów źródłem inicjatyw i innowacji w celu wytyczanie przyszłych kierunków i form działania oraz określi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

1. METODOLOGIA

Prace nad niniejszym dokumentem rozpoczęły się w pierwszych dniach stycznia 2019 roku od przedstawienia przez ośrodki pomocy społecznej informacji na temat charakteru wsparcia udzielanego rodzinom. Następnie na podstawie Zarządzenia Nr 13/2019 Starosty Kraśnickiego z dnia 4 lutego 2019 r. w sprawie powołania zespołów zadaniowych do opracowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021 do pracy przystąpiły zespoły zadaniowe, które przeprowadziły diagnozy środowiska lokalnego pod kątem występowania w rodzinach problemów opiekuńczo-wychowawczych oraz przeprowadziły analizę strategiczną powiatu w następujących obszarach problemowych:

- 1. Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodzin.**
- 2. Promowanie i rozwój rodzicielstwa zastępczego.**
- 3. Placówki opiekuńczo-wychowawcze opieki całodobowej.**

4. Wsparcie wychowanków pieczy zastępczej (usamodzielnienie).

Zakres tematyczny i zawartość niniejszego dokumentu jest rezultatem pracy podjętej podczas spotkań warsztatowych oraz konsultacji przedstawicieli ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu kraśnickiego, Starostwa Powiatowego w Kraśniku i organizacji pozarządowych działających na rzecz dziecka i rodziny z pracownikami Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku. W pracach nad programem wykorzystano metodę aktywnego planowania strategicznego.

Opracowany Program ściśle odnosi się do przedstawionej analizy potrzeb i możliwości ich realizacji. Na podstawie szczegółowej diagnozy środowiska rodzin biologicznych przeprowadzonej pod kątem występowania problemów opiekuńczo-wychowawczych w opiece nad dziećmi, analizy pracy socjalnej z rodziną oraz przyczyn umieszczania dzieci w pieczy zastępczej, sformułowano następujące priorytety Programu:

2. DIAGNOZA SYTUACJI DZIECI I RODZIN W POWIECIE KRAŚNICKIM (LATA 2016-2018)

2. 1. Czynniki wewnętrzne

2. 1. 1. Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodzin

Rodzina jest najważniejszym miejscem prawidłowego rozwoju dziecka. Zaspakaja wszystkie potrzeby, wymagania, starając się, aby jak najlepiej się ono rozwijało, otacza je opieką, aby niczego mu nie brakowało, wychowuje je, aby poradziło sobie w dorosłym, samodzielnym życiu. Zmieniło się również społeczne postrzeganie rodziny. Współczesne przeobrażenia rodziny są dziś naturalną konsekwencją przemian ekonomicznych, gospodarczych i społecznych. Nie należy z nimi walczyć, lecz reagować na nie w sposób, który może zapewnić korzyści dla społeczeństwa.

Zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny powodują, że służby powołane na rzecz pracy z dzieckiem i rodziną, są zobowiązane do podjęcia wielu działań wspierających. Niestety, zdarza się, że mimo nakładu pracy ze strony odpowiedzialnych służb, nie udaje

się stworzyć warunków umożliwiających pozostawienie dziecka w rodzinie naturalnej. W takiej sytuacji Sąd Rodzinny wydaje postanowienie o umieszczeniu w pieczy zastępczej, w celu zapewnienia czasowej opieki i wychowania dzieciom tego pozbawionym.

Państwo swoimi rozwiązaniami prawnymi stworzyło stabilny i przejrzysty system finansowego wsparcia rodziny w postaci szerokiego pakietu świadczeń pieniężnych. Przełomową w tym zakresie jest obowiązująca ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 2134 z późn. zm.). Inny akt prawa to Uchwała nr 80 Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dobry start” (M.P. z 2018 r. poz. 514 z dnia 1 czerwca 2018 r.).

Skalę potrzeb w zakresie wspierania rodzin ilustrują dane ilościowe uzyskane z dziesięciu ośrodków pomocy społecznej, z terenu powiatu kraśnickiego. Zostały one sporządzone, żeby zaprezentować zakres wsparcia udzielanego rodzinom w celu zapobiegania ich dysfunkcjonalności. Zestawienie danych z ośrodków pomocy społecznej przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 1. Liczba rodzin dysfunkcyjnych w gminach powiatu kraśnickiego wymagających szczególnego wsparcia pomocy społecznej (lata 2014-2018)

Lp.	Gmina	Liczba rodzin dysfunkcyjnych wymagających szczególnego wsparcia w latach 2014-2018 z terenu gmin powiatu kraśnickiego				
		rok 2014	rok 2015	rok 2016	rok 2017	rok 2018
1.	Gmina Kraśnik	23	19	17	12	11
2.	Gmina Dzierzkowice	17	13	23	27	22
3.	Gmina Zakrzówek	269	254	245	241	233
4.	Gmina Urzędów	160	162	146	140	128
5.	Gmina Annapol	428	412	391	372	364
6.	Gmina Trzydnik Duży	97	84	79	51	48
7.	Gmina Wilkołaz	15	16	17	14	11
8.	Gmina Gościeradów	112	131	129	137	104
9.	Gmina Szastarka	6	10	10	10	10
10.	Miasto Kraśnik	211	215	188	156	153
	razem	1388	1316	1245	1159	1084

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu kraśnickiego

Tabela 2. Liczba rodzin objętych wsparciem ośrodków pomocy społecznej w latach 2014 - 2018 (według gmin powiatu kraśnickiego)

Lp.	Gmina	Liczba rodzin objętych wsparciem ośrodków pomocy społecznej w latach 2014 - 2018				
		rok 2014	rok 2015	rok 2016	rok 2017	2018
1.	Gmina Kraśnik	59	64	44	26	19
2.	Dzierzkowice	119	121	113	113	116
3.	Zakrzówek	218	201	200	172	166
4.	Urzędów	312	288	266	326	369
5.	Miasto i Gmina Anopol	428	412	391	372	364
6.	Trzydnik Duży	224	210	339	201	199
7.	Wilkołaz	166	161	153	139	115
8.	Gościeradów	480	453	447	440	418
9.	Szastarka	254	236	241	178	168
10.	Miasto Kraśnik	1049	1003	953	932	857
	razem	3309	3149	3147	2899	2791

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu kraśnickiego

Tabela 3. Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny na terenie gmin powiatu kraśnickiego w 2018 roku

Lp.	Gmina	rok 2018		
		Liczba wniosków	Ilość wydanych KDR dla rodziców/opiekunów	Ilość wydanych KDR dla dzieci
1.	Gmina Kraśnik	23	34	55
2.	Dzierzkowice	14	23	40
3.	Zakrzówek	18	48	70
4.	Urzędów	22	40	64
5.	Gmina Anopol	12	35	59
6.	Trzydnik Duży	6	11	21
7.	Wilkołaz	13	13	25
8.	Gościeradów	10	15	28
9.	Szastarka	13	24	41
10.	Miasto Kraśnik	68	546	950
	razem	199	789	1353

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu kraśnickiego

Tabela 4. Liczba dzieci w rodzinach, które w latach 2014 - 2018 objęto wsparciem ośrodka pomocy społecznej

Lp.	Gmina - ośrodek pomocy społecznej	Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem ośrodka pomocy społecznej w latach 2014 - 2018				
		rok 2014	rok 2015	rok 2016	rok 2017	rok 2018
1.	GOPS Kraśnik	173	168	144	98	82
2.	OPS Dzierzkowice	137	131	116	113	110
3.	OPS Zakrzówek	217	207	171	128	130
4.	OPS Urzędów	371	333	322	326	315
5.	OPS Annapol	525	483	446	402	343
6.	OPS Trzydnik Duży	373	328	320	302	246
7.	OPS Wilkołaz	189	181	167	135	109
8.	OPS Gościeradów	1104	1034	946	904	765
9.	OPS Szastarka	254	236	241	178	168
10.	MOPS Kraśnik	598	572	488	432	485
	razem	3941	3673	3361	3018	2268

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu kraśnickiego

Tabela 5. Liczba rodzin objętych opieką asystenta rodziny na terenie gmin powiatu kraśnickiego w latach 2014 - 2018

Lp.	Gmina - ośrodek pomocy społecznej	Liczba rodzin objętych opieką asystenta rodziny na terenie gmin powiatu kraśnickiego w latach 2014 - 2018.				
		rok 2014	rok 2015	rok 2016	rok 2017	rok 2018
1.	GOPS Kraśnik	10	10	13	9	6
2.	OPS Dzierzkowice	0	7	6	12	10
3.	OPS Zakrzówek	6	4	4	4	6
4.	OPS Urzędów	16	14	19	22	24
5.	OPS Annapol	36	22	16	15	16
6.	OPS Trzydnik Duży	10	9	10	7	5
7.	OPS Wilkołaz	6	6	5	6	6
8.	OPS Gościeradów	19	15	8	9	9
9.	OPS Szastarka	6	10	10	10	10
10.	MOPS Kraśnik	16	18	28	35	34
	razem	125	115	119	129	126

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu kraśnickiego

Tabela 6. Liczba rodzin wymagających szczególnego wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej na terenie gminy

Lp.	Gmina	Liczba rodzin wymagających szczególnego wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej na terenie gminy				
		rok 2014	rok 2015	rok 2016	rok 2017	rok 2018
1.	Gmina Kraśnik	10	10	13	9	6
2.	Gmina Dzierzkowice	17	13	23	27	22
3.	Gmina Zakrzówek	175	151	127	105	96
4.	Miasto i Gmina Urzędów	16	14	19	22	24
5.	Miasto i Gmina Annopol	262	234	89	48	45
6.	Gmina Trzydnik Duży	10	9	10	13	11
7.	Gmina Wilkołaz	6	6	5	6	6
8.	Gmina Gościeradów	19	15	8	9	9
9.	Gmina Szastarka	6	10	10	10	10
10.	Miasto Kraśnik	28	30	32	36	35
	razem	549	492	336	285	264

Źródło: dane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu kraśnickiego

Dane przedstawione w poszczególnych tabelach obrazują liczbę rodzin, w których istnieje ryzyko powstania dysfunkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zagrożenie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Dlatego rodziny te objęte zostały pracą socjalną i wsparciem ustawowym w ramach posiadanych praw i uprawnień.

W Polsce w przestrzeni prawnej i świadomości społecznej funkcjonuje ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Znajdujące się tam rozwiązania mają na celu okazanie zainteresowania i pomocy każdej rodzinie, a nie tylko tej która przeżywa trudności. Kompetentne w okazywaniu pomocy są jednostki samorządu terytorialnego oraz liczne instytucje, które funkcjonują w sposób systemowy i prawnie zorganizowany w otoczeniu rodziny. Do nich należy zaliczyć:

- 1) placówki oświatowe i wychowawcze (szkoły, przedszkola, świetlice środowiskowe);
- 2) Powiatowy Urząd Pracy w Kraśniku;
- 3) Sąd Rejonowy w Kraśniku III Wydział Rodzinny i Nieletnich;

- 4) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku;
- 5) Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku;
- 6) placówki ochrony zdrowia;
- 7) ochotnicze hufce pracy;
- 8) Kościół;
- 9) Centrum Wolontariatu w Kraśniku;
- 10) Polski Czerwony Krzyż. Oddział Rejonowy w Kraśniku;
- 11) Ośrodek Terapii Uzależnień w Kraśniku;
- 12) placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego;
- 13) ochotnicza straż pożarna.

Istotną rolę we wdrażaniu inicjatyw ukierunkowanych na rzecz dzieci (w tym niepełnosprawnych) i ich rodzin pełnią działające na terenie powiatu organizacje pozarządowe, wśród nich m.in.: Kraśnickie Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych, Fundacja „Marysia” w Kraśniku, Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce z siedzibą w Warszawie, Instytut Akcji Katolickiej Archidiecezji Lubelskiej w Lublinie, Polski Czerwony Krzyż Oddział Rejonowy w Kraśniku, Centrum Wolontariatu w Kraśniku, Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci „Razem” w Kraśniku, Urzędowskie Stowarzyszenie Dzieci i Osób Niepełnosprawnych w Urzędowie i inne.

Na terenie naszego powiatu jako placówka specjalistyczna działa Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Kraśniku. Specjaliści Poradni prowadzą z dziećmi zajęcia ogólnorozwojowe, korekcyjno-kompensacyjne, terapię uczniów z problemami dysleksji i dysgrafii, terapię logopedyczną dzieci z zaburzeniami mowy, zajęcia z uczniami zdolnymi, z dziećmi z wadami słuchu i wzroku. Prowadzona jest terapia dla zagrożonych uzależnieniem, socjoterapia, terapia ofiar przemocy psychicznej i fizycznej, terapia dzieci z zaburzeniami emocjonalnymi, nerwicami, fobiami, z bulimią i anoreksją oraz terapia rodzin.

W obecnej rzeczywistości społecznej mamy do czynienia ze zjawiskiem, które socjologowie określają jako kryzys rodziny. Obserwuje się rozluźnianie więzi między rodzicami i dziećmi. Dzieje się tak między innymi dlatego, że aktualny system ekonomiczny i społeczny wymusza na dorosłych poświęcanie większości swojego czasu na

pracę zarobkową i karierę zawodową. Coraz częściej rodzicom brakuje wolnego czasu, żeby przekazywać dziecku pożądane wzorce zachowań, tradycje rodzinne, normy społeczne. Brak obecności rodziców w otoczeniu dziecka sprawia, że funkcję socjalizacyjną przejmują podmioty instytucjonalne, np. żłobki, opiekunki do dzieci, przedszkola, szkoły, media.

Pomimo zaangażowania wielu służb społecznych, nie wszystkie dzieci mają możliwość wychowywać się w swoich rodzinach biologicznych. W przypadku rażącego zaniedbywania dzieci, powstawania zagrożeń dla ich zdrowia lub życia, są one postanowieniem sądu umieszczane w pieczy zastępczej. Najczęstszą przyczyną umieszczenia dzieci poza rodziną naturalną jest niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodziny, a także uzależnienie rodziców od alkoholu.

2. 1. 2. Promowanie i rozwój rodzicielstwa zastępczego

Niski poziom opieki, niezaspokojenie potrzeb dziecka i brak wsparcia emocjonalnego ze strony rodziców wywołuje zaburzenia w rozwoju psychicznym dziecka. Prowadzi do negatywnego ukształtowania się osobowości dziecka, sprzyja agresywności oraz hamuje rozwój uczuć wyższych. Kryzys w rodzinie biologicznej powoduje umieszczenie dziecka min. w pieczy zastępczej.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz zorganizowania pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.) systematyzuje ten obowiązek, jak również organizowanie dla dzieci całkowicie pozbawionych wsparcia ze strony rodziny naturalnej rodzinnej i instytucjonalnej opieki zastępczej.

Program ten został przygotowany w oparciu o diagnozę sytuacji rodzinnej pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie powiatu kraśnickiego oraz w oparciu o potrzeby wynikające z konieczności umieszczenia dzieci poza rodzinami biologicznymi. Służy usystematyzowaniu i ukierunkowaniu działań, ustaleniu priorytetów i zakresu prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w powiecie kraśnickim

oraz jest podstawą do pozyskiwania środków finansowych w zakresie wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej. W związku z tym konieczne jest organizowanie funkcjonowania na terenie powiatu kolejnych rodzin zawodowych. Planowane limity tworzenia rodzin zastępczych zawodowych w latach 2019-2021 są następujące:

- 1) w roku 2019 utworzone zostaną 2 rodziny zastępcze zawodowe;
- 2) w roku 2020 utworzone zostaną 3 rodziny zastępcze zawodowe;
- 3) w roku 2021 utworzone zostaną 3 rodziny zastępcze zawodowe.

Ósmy rok Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku pełni rolę organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Jednostka w ramach swoich kompetencji realizuje liczne zadania, które są przedmiotem corocznej oceny efektywności ich realizacji. Analizując funkcjonowanie rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie kraśnickim należy poddać ocenie wiele obszarów jej oddziaływania w tym liczbę funkcjonujących w poszczególnych latach rodzin zastępczych co ilustruje tabela 7.

Tabela 7. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Kraśnickiego w latach 2015-2018

LICZBA RODZIN ZASTĘPCZYCH W POWIECIE KRAŚNICKIM w latach 2015-2018		
Lp.	rok	liczba rodzin
1.	2015	87
2.	2016	94
3.	2017	85
4	2018	86

Źródło: dane własne koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej PCPR w Kraśniku

Z analizy danych wynika, że w latach 2015 - 2018 zmianie ulegała liczba rodzin zastępczych. Na terenie powiatu funkcjonowały rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe, zawodowe w tym pełniące funkcje pogotowia rodzinnego i specjalistyczne oraz rodzinne domy dziecka. Całość zmian ilustruje tabela 8.

Tabela 8. Rodzaje rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu kraśnickiego w latach 2015-2018

TYPY RODZIN ZASTĘPCZYCH W POWIECIE KRAŚNICKIM w latach 2015-2018					
Lp.	Typ rodzin	rok 2015	rok 2016	rok 2017	rok 2018
1.	Spokrewnione	52	58	50	56
2.	Niezawodowe	28	26	24	20
3.	Zawodowa	5	8	9	8
3a.	w tym: rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	0	0	0	1
3b.	w tym: rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna	2	1	1	1
4.	Rodzinny dom dziecka	2	2	2	2
	razem	87	94	85	86

Źródło: dane własne koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej PCPR w Kraśniku

Kolejne dane zaprezentowane w tabeli 9 ilustrują proces zmian liczby dzieci w poszczególnych typach rodzin zastępczych w analizowanym okresie czasu.

Tabela 9. Liczba dzieci w poszczególnych typach rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu kraśnickiego w latach 2015-2018

LICZBA DZIECI W POSZCZEGÓLNYCH TYPACH RODZIN w latach 2015-2018					
Lp.	Typ rodzin	rok 2015	rok 2016	rok 2017	rok 2018
1.	Spokrewnione	64	71	72	75
2.	Niezawodowe	36	41	30	24
3.	Zawodowa	18	21	40	23
3a.	w tym: rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	0	0	0	2
3b.	w tym: rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna	7	4	9	1
4.	Rodzinny dom dziecka	14	16	16	16
	razem	132	149	158	138

Źródło: dane własne koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej PCPR w Kraśniku

Przytoczone dane wskazują, że liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie powiatu kraśnickiego ma charakter zmienny i podlega okresowym wahaniom.

Część dzieci z terenu powiatu kraśnickiego była umieszczana w rodzinach zastępczych funkcjonujących poza naszym powiatem. Takie przypadki miały miejsce wtedy, kiedy decyzją sądu dziecko zostało skierowane do rodziców zastępczych zamieszkałych w innych rejonach kraju. Zakres tego procesu ilustruje tabela 10.

Tabela 10. Liczba dzieci z Powiatu Kraśnickiego przebywających w poszczególnych typach rodzin zastępczych na terenach innych powiatów - lata sprawozdawcze 2015-2018

LICZBA DZIECI Z POWIATU KRAŚNICKIEGO PRZEBYWAJĄCYCH W POSZCZEGÓLNYCH TYPACH RODZIN ZASTĘPCZYCH W INNYCH POWIATACH					
Lp.	Typ rodziny	rok 2015	rok 2016	rok 2017	rok 2018
1.	Spokrewnione	1	1	2	4
2.	Niezawodowe	6	4	1	4
3.	Zawodowa	5	6	10	1
3a.	w tym: rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	1	2	3	1
3b.	w tym: rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna	4	4	7	0
4.	Rodzinny dom dziecka	0	0	0	0
	Ogółem liczba dzieci	12	11	13	9

Źródło: dane własne koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej PCPR w Kraśniku

Na podstawie danych zamieszczonych w tabeli 10 można wnioskować, że praktyka umieszczania dzieci z powiatu kraśnickiego w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenach innych powiatów ma charakter stały.

Pieczka zastępcza w swoim założeniu jest okresem czasowego przebywania w niej dzieci. Dlatego ważną informacją oceniającą jakość tej pieczy i efekty opieki i wychowania jest informacja o losach wychowanków, którzy opuścili rodziny zastępcze. Informację w tym zakresie przedstawia tabela 11.

Tabela 11. Losy wychowanków opuszczających rodziny zastępcze

Losy wychowanków opuszczających rodziny zastępcze					
Lp.	Rok	Rodzina naturalna	Inna rodzina zastępcza	Rodzina adopcyjna	Placówka opiekuńczo-wychowawcza
1.	2014	2	20	0	0
2.	2015	4	0	1	4
3.	2016	2	0	1	1
4.	2017	4	8	0	4
5.	2018	0	1	1	6

Źródło: dane własne koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej PCPR w Kraśniku

Proces ustanawiania rodzin zastępczych jest procesem dynamicznym. Występowanie problemów opiekuńczo-wychowawczych powoduje corocznie podejmowanie przez sąd opiekuńczy postanowień o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej. Liczbę nowotworzonych rodzin zastępczych przedstawia tabela 12.

Tabela 12. Liczba nowopowstałych rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci

Liczba nowopowstałych rodzin zastępczych i umieszczonych dzieci w latach 2014-2018			
Lp.	Rok	Liczba rodzin	Liczba dzieci
1.	2014	12	18
2.	2015	6	11
3.	2016	10	17
4.	2017	12	16
5.	2018	7	7
6.	razem	47	69

Źródło: dane własne koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej PCPR w Kraśniku

Wiodącą rolę w prawidłowo funkcjonującym systemie rodzinnej pieczy zastępczej pełnią koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynatorzy do najczęstszych problemów występujących w pracy z rodzinami zastępczymi zaliczają:

- 1) zaburzenia więzi dzieci;
- 2) trudności w nauce;
- 3) trudności w kontaktach rodziny zastępczej z rodziną biologiczną;
- 4) trudności okresu dojrzewania wychowanków;
- 5) zaburzenia FAS;

- 6) brak wzajemnego zrozumienia wynikający z różnicy pokoleniowej pomiędzy dzieckiem a opiekunem przede wszystkim w rodzinach zastępczych spokrewnionych;
- 7) niskie kompetencje wychowawcze opiekunów przede wszystkim w rodzinach zastępczych spokrewnionych;
- 8) zaburzenia zachowania i emocji u dzieci;
- 9) kradzieże dzieci;
- 10) uzależnienia od środków psychoaktywnych;
- 11) fonoholizm.

Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie powiatu kraśnickiego objęte są na ich wniosek opieką koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynatorzy to pracownicy zatrudnieni przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej czyli Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku, którzy są stale w bezpośrednim kontakcie z rodzinami zastępczymi, prowadząc i kontrolując realizację obowiązków rodziców ale i postępowanie na drodze do powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

W strukturze organizacyjnej PCPR w Kraśniku funkcjonuje zespół do spraw pieczy zastępczej. W 2018 r. pracę na rzecz rodzin zastępczych wykonywało sześciu pracowników organizatora pieczy zastępczej. Strukturę zatrudnienia ilustruje tabela 13.

Tabela 13. Podział zadań pomiędzy pracownikami zespołu do spraw pieczy zastępczej

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku - organizator rodzinnej pieczy zastępczej					
Zespół do spraw pieczy zastępczej					
koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	psycholog koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	starszy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	starszy pracownik socjalny	stanowisko do spraw realizacji świadczeń

Źródło: dane PCPR w Kraśniku

Rodziny zastępcze mogą korzystać ze specjalistycznego poradnictwa oferowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jakim jest Powiatowe

Centrum Pomocy Rodzinie. Dla wszystkich dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej sporządzana jest diagnoza psychologiczna, która stanowi podstawę do opracowania planu pomocy dziecku. Dzieciom tego wymagającym organizuje się terapie psychologiczne oraz konsultacje specjalistyczne. Rodziny zastępcze również na ich wniosek mogą zostać objęte wsparciem psychologicznym, prawnym i specjalistycznym w zakresie pracy z dzieckiem z FAS.

Obowiązek finansowania świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka na jego terenie lub na terenie innego powiatu wymagał zabezpieczenia w budżecie naszego powiatu odpowiedniej wysokości środków finansowych na ten cel. Rodzaje wydatków i ich wysokość poniesioną przez powiat w latach 2016 - 2018 ilustruje tabela 14.

Tabela 14. Środki finansowe przeznaczone na pokrycie wydatków w obszarze rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2016- 2018

Lp.	Rodzaj wydatków	Wysokość środków w roku 2016 w zł	Wysokość środków w roku 2017 w zł	Wysokość środków w roku 2018 w zł
1.	Comiesięczne świadczenia dla rodzin zastępczych, dla dzieci pochodzących z naszego powiatu.	1.288.925,22	1.147.226,89	1.310.414,58
2.	Comiesięczne świadczenia dla rodzin zastępczych, dla dzieci pochodzących z innego powiatu.	312.344,59	448.090,02	216.150,96
3.	Świadczenia dla dzieci naszego powiatu umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innego powiatu	84.918,40	102.395,80	102.208,35
4.	Wynagrodzenie dla zawodowych rodzin zastępczych	226.628,17	261.202,00	276.252,77
5.	Wynagrodzenie dla osób zatrudnionych do pomocy w rodzinach zawodowych	33.986,28	56.425,00	58.221,27
6.	Wynagrodzenie dla rodzinnych domów dziecka	94.778,64	94.778,00	94.921,20

7.	Wynagrodzenie dla osób zatrudnionych do pomocy w rodzinnych domach dziecka	56.005,56	58.081,00	66.706,45
8.	Dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	3.180,00	5.216,00	11.000,00
9.	Jednorazowe świadczenie związane z potrzebami przyjmowanego dziecka	14.200,00	24.200,00	14.003,80
10.	Świadczenie związane z wystąpieniem zdarzenia losowego lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	2.249,00	1.990,00	2.714,90
11.	Środki na utrzymanie lokalu mieszkalnego	52.173,58	55.799,50	51.116,79
12.	Świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego	6.880,04	14.000,00	10.000,00

Źródło: dane własne PCPR w Kraśniku

2. 1. 3. Placówki opiekuńczo-wychowawcze opieki całodobowej

Kierowanie dziecka pozbawionego częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej do placówki opiekuńczo-wychowawczej na pobyt całodobowy powinno następować dopiero w sytuacji, kiedy zostały wyczerpane możliwości udzielenia pomocy w rodzinie naturalnej lub umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podaje następujące formy instytucjonalnej pieczy zastępczej:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- 2) regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne;
- 3) interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Placówkę opiekuńczo-wychowawczą prowadzi powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Placówka może być prowadzona na terenie innego powiatu na zasadzie porozumienia zawartego pomiędzy starostą powiatu, który prowadzi placówkę, a starostą powiatu na terenie którego prowadzona jest placówka opiekuńczo-wychowawcza.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne. Realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku. Umożliwia oraz podtrzymuje kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej. Podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny. Zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych. Ponadto obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi oraz zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego umieszcza się dzieci powyżej 10. roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Umieszczenie dziecka poniżej 10. roku życia jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce opiekuńczo-wychowawczej umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa. W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego w tym samym czasie może przebywać nie więcej niż czternaście dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. W przypadku umieszczenia w w/w placówce dziecko lub osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2 zostały umieszczone w:

- 1) domu pomocy społecznej;
- 2) specjalistycznym ośrodku szkolno-wychowawczym;
- 3) młodzieżowym ośrodku wychowawczym;
- 4) młodzieżowym ośrodku socjoterapii zapewniającym całodobową opiekę;

- 5) specjalnym ośrodku wychowawczym;
- 6) hospicjum stacjonarnym, oddziale medycyny paliatywnej;
- 7) areszcie śledczym;
- 8) schronisku dla nieletnich;
- 9) zakładzie karnym;
- 10) zakładzie poprawczym;

- dyrektor tej placówki może, pomimo przekroczonej dopuszczalnej liczby dzieci w placówce, za zezwoleniem wojewody, przyjąć kolejne dziecko.

W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego można umieścić, w tym samym czasie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2. W przypadku konieczności umieszczenia w placówce typu rodzinnego rodzeństwa, dyrektor po uzyskaniu zezwolenia wojewody może w tym samym czasie umieścić nie więcej niż dziesięcioro dzieci.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza współpracuje, w zakresie wykonywanych zadań z sądem, powiatowym centrum pomocy rodzinie, rodziną, asystentem rodziny, organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz innymi osobami i instytucjami, które podejmują się wspierania działań wychowawczych placówki opiekuńczo-wychowawczej, w szczególności w zakresie przygotowania dziecka do samodzielnego życia, jeżeli osoby te uzyskają akceptację dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej oraz pozytywną opinię organizatora pieczy zastępczej.

Zadaniem placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego jest doraźna opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest zobowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki. Do placówki typu interwencyjnego przyjmuje się dziecko na podstawie orzeczenia sądu, w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną oraz na wniosek rodziców dziecka lub osoby trzeciej lub umieszcza się dziecko w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej są umieszczane dzieci wymagające szczególnej opieki, które ze względu na stan zdrowia wymagający

stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż trzydzieści dzieci. Wojewoda uwzględniając specyfikację i zadania regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej, może zezwolić na umieszczenie większej liczby dzieci jednak nie więcej niż czterdzieści pięć.

Na terenie powiatu kraśnickiego w latach 2015-2018 funkcjonowało siedemnaście, następujących placówek opiekuńczo-wychowawczych:

1) Dom Dziecka w Kraśniku - placówka typu socjalizacyjnego, obejmująca opieką dzieci w wieku od 10-18 lat, a w przypadku kontynuowania nauki do 25. roku życia. Posiada 26 miejsc statutowych. Średnie miesięczne wydatki ponoszone przez Powiat Kraśnicki na utrzymanie dziecka w placówce w roku 2019 wynoszą 4.692,37 złotych.

Tabela 15. Liczba wychowanków Domu Dziecka w latach 2015-2018 (stan na 31.12.2018 r.)

dzieci w wieku	rok 2015			rok 2016			rok 2017			rok 2018		
	Dziewczęta	Chłopcy	Ogółem	Dziewczęta	Chłopcy	Ogółem	Dziewczęta	Chłopcy	Ogółem	Dziewczęta	Chłopcy	Ogółem
0-3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4-18	15	15	30	4	17	21	12	13	25	12	16	28
pow. 18 lat	1	2	3	3	2	5	3	3	6	1	1	2
razem	16	17	33	7	19	26	15	16	31	13	17	30

Źródło: dane Domu Dziecka w Kraśniku

Powyższe dane wskazują, że liczba dzieci przebywających w Domu Dziecka w Kraśniku w latach 2015-2018 utrzymywała się na zbliżonym poziomie, co oznacza, że stałe jest zapotrzebowanie ze strony środowiska na zapewnienie opieki i wychowania dzieciom powyżej 10. roku życia w placówkach opiekuńczo - wychowawcze typu socjalizacyjnego.

2) Rodzinny Dom Dziecka w Kraśniku - placówka typu rodzinnego, zapewniająca opiekę zbliżoną do naturalnego środowiska rodzinnego. Realizuje zadania opieki całkowitej

dzieci i młodzieży w warunkach naturalnego środowiska rodzinnego. Liczba miejsc statutowych wynosi osiem. Średnie miesięczne wydatki ponoszone przez Powiat Kraśnicki na utrzymanie dziecka w placówce w roku 2019 wynoszą 3.556,63 złotych.

Tabela 16. Liczba wychowanków Rodzinnego Domu Dziecka w Kraśniku w latach 2015-2018 (stan na 31.12.2018 r.)

dzieci w wieku	rok 2015			rok 2016			rok 2017			rok 2018		
	Dziewczęta	Chłopcy	Ogółem	Dziewczęta	Chłopcy	Ogółem	Dziewczęta	Chłopcy	Ogółem	Dziewczęta	Chłopcy	Ogółem
0-3	-	-	-	-	2	2	-	2	2	-	1	1
4-18	3	5	8	1	3	4	2	2	4	4	2	6
pow. 18 lat	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
razem	3	5	8	2	5	7	2	4	6	4	3	7

Źródło: dane Rodzinnego Domu Dziecka w Kraśniku

Powyższe dane wskazują, że liczba dzieci w latach 2015- 2018 utrzymywała się na zbliżonym poziomie. W ostatnim czasie za zgodą dyrektora do placówki kierowane były dzieci w wieku powyżej 6 miesięcy, co znacznie odciążało osoby prowadzące pogotowie rodzinne.

3) Wioska Dziecięca SOS w Kraśniku, która prowadzi czternaście placówek opiekuńczo -wychowawczych pod nazwą „Rodzina SOS”. Każda z placówek posiada osiem miejsc statutowych. Łączna ich liczba wynosi sto dwanaście. Placówki obejmują opieką dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się, umożliwia wspólne wychowanie rodzeństwu. Placówki prowadzone są i współfinansowane przez Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce. Średnie miesięczne wydatki ponoszone przez Powiat Kraśnicki na utrzymanie dziecka w placówce w roku 2019 wynoszą 3.000,00 złotych.

Tabela 17. Liczba wychowanków 14 placówek opiekuńczo -wychowawczych „Rodzina SOS” Wioski Dziecięcej SOS w Kraśniku w latach 2015-2018 (stan na 31.12.2018 r.)

w wieku	rok 2015			rok 2016			rok 2017			rok 2018		
	Dziewczęta	Chłopcy	Ogółem	Dziewczęta	Chłopcy	Ogółem	Dziewczęta	Chłopcy	Ogółem	Dziewczęta	Chłopcy	Ogółem
0-3	0	2	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0
4-18 lat	29	24	53	27	35	62	26	32	58	29	32	61
pow. 18 lat	6	5	11	1	2	3	4	4	8	2	4	6
razem	35	31	66	28	38	66	30	36	66	31	36	67

Źródło: dane Wioski Dziecięcej SOS w Kraśniku

Powyższe dane wskazują, że liczba wychowanków placówek opiekuńczo -wychowawczych „Rodzina SOS” w Kraśniku w latach 2015 - 2018 ustabilizowała się na poziomie 66-67 wychowanków w roku. Zmniejszyła się liczba dzieci kierowanych do placówek typu rodzinnego, jak również zaobserwowano niskie zainteresowanie osób do pełnienia roli wychowawcy w placówkach opiekuńczo -wychowawczych „Rodzina SOS” w Kraśniku.

4) Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa SOS w Kraśniku - placówka typu socjalizacyjnego. Posiadała czternaście miejsc statutowych. Brak chętnych wychowanków do zmiany typu placówki spowodował likwidację Młodzieżowej Wspólnoty Mieszkaniowej SOS w Kraśniku z dniem 31 grudnia 2018 roku.

W placówce przebywała młodzież, która ukończyła 16. rok życia. Placówka kontynuowała pracę i założenia wychowawcze przyjęte w Wioskach Dziecięcych SOS. Podejmowała działania zmierzające do całkowitego usamodzielnienia wychowanków oraz ich integracji w społeczeństwie. Była prowadzona i współfinansowana przez Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce. Średnie miesięczne wydatki ponoszone przez powiat na utrzymanie dziecka w placówce w roku 2018 wynosiły 3.000,00 złotych.

Tabela 18. Liczba wychowanków Młodzieżowej Wspólnoty Mieszkaniowej SOS w Kraśniku w latach 2015-2018

Młodzież w wieku	2015			2016			2017			2018		
	Dziewczęta	Chłopcy	Ogółem	Dziewczęta	Chłopcy	Ogółem	Dziewczęta	Chłopcy	Ogółem	Dziewczęta	Chłopcy	ogółem
15-18 lat	0	1	1	3	2	5	1	1	2	0	0	0
Pow. 18 lat	4	7	11	1	6	7	3	3	6	0	2	2
razem	4	8	12	4	8	12	4	4	8	0	2	2

Źródło: dane Wioski Dziecięcej SOS w Kraśniku

Powyższe dane wskazują, że liczba wychowanków przebywających w Młodzieżowej Wspólnocie Mieszkaniowej SOS w Kraśniku zmniejszyła się w latach 2017-2018 z uwagi na brak zainteresowania ze strony wychowanków do zmiany placówki opiekuńczo - wychowawczej „Rodzina SOS” w Kraśniku na Młodzieżową Wspólnotę Mieszkaniową SOS w Kraśniku.

W poniższej tabeli zamieszczono dane obrazujące liczbę dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych w Kraśniku w podziale na dzieci z terenu powiatu kraśnickiego i z innych powiatów.

Tabela 19. Liczba wychowanków przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych w Kraśniku z terenu powiatu kraśnickiego i innych powiatów

Nazwa placówki	Dzieci z terenu powiatu kraśnickiego				Dzieci z terenu innych powiatów			
	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Dom Dziecka w Kraśniku	11	13	16	23	19	13	15	7
Rodzinny Dom Dziecka w Kraśniku	5	5	3	4	2	2	3	3
Wioska Dziecięca SOS (14 placówek opiekuńczo -wychowawczych „Rodzina SOS” w Kraśniku)	11	13	15	20	55	53	51	47
Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa SOS w Kraśniku	2	1	1	0	10	10	7	2
razem	29	32	35	47	86	78	76	59

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku

Jak wskazują dane zawarte w tabeli liczba wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych z innych powiatów ma tendencję malejącą, co zapewne wynika ze zmniejszenia potrzeb innych powiatów w zakresie umieszczenia dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie powiatu kraśnickiego.

Natomiast z roku na rok zwiększała się liczba dzieci kierowanych do placówek opiekuńczo -wychowawczych z powiatu kraśnickiego. Przyczyną takiego stanu rzeczy są liczne przypadki rozwiązania rodziny zastępczej na terenie powiatu oraz zwiększona liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej z powodu uzależnienia rodziców i bezradności w sprawach opiekuńczo -wychowawczych.

Najczęstszą przyczyną postanowień sądu o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej były zaniedbania rodziców w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz uzależnienie od alkoholu. Kształtowanie się liczby dzieci kierowanych do instytucjonalnej pieczy zastępczej ilustrują dane zawarte w tabeli 20.

Tabela 20. Liczba dzieci, które zostały skierowane do placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2015-2018

Rok	Dom Dziecka w Kraśniku	Rodzinny Dom Dziecka w Kraśniku	Wioska Dziecięca SOS w Kraśniku	Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa SOS w Kraśniku	Placówki poza powiatem
2015	14	3	10	5	1
2016	6	3	10	2	3
2017	13	4	6	0	2
2018	8	3	13	0	1

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku

Od kilku lat prowadzone są w Polsce prace mające na celu deinstytucjonalizację pieczy zastępczej, co oznacza proces przejścia od stałej opieki w instytucjach do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności. Na uwagę zasługuje fakt, że według najnowszych danych w sześciu powiatach w Polsce w ogóle nie umieszcza się

dzieci własnych w opiece instytucjonalnej, zaś w kolejnych siedemdziesięciu piecza rodzinna jest regułą, a instytucjonalna wyjątkiem.

2.1.4. Wsparcie wychowanków pieczy zastępczej (usamodzielnienie)

Szczególnym momentem w życiu dzieci przebywających w pieczy zastępczej jest moment usamodzielnienia czyli opuszczenia placówki lub rodziny zastępczej. Zgodnie z obowiązującymi przepisami młodzież opuszczająca, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną zostaje objęta przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku pomocą na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie oraz udziela się jej pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i uzyskaniu zatrudnienia, jak również zapewnia się usamodzielnianym wychowankom pomoc prawną i psychologiczną.

Zasady realizacji pomocy dla osób usamodzielnianych określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Natomiast dla wychowanków, którzy opuścili pieczę zastępczą przed 1 stycznia 2012 roku jest to ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej oraz rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2004 roku w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie.

Każda osoba ubiegająca się o pomoc jest zobowiązana do sporządzenia co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności indywidualnego programu usamodzielnienia. Program ten określa zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia oraz sposób uzyskania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu zatrudnienia przez osobę usamodzielnianą. Opracowanie takiego programu wymaga intensywnej pracy z wychowankiem i jego opiekunem usamodzielnienia.

W latach 2015-2018 decyzję o rozpoczęciu procesu usamodzielnienia podjęło wielu wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej. Ich liczbę ilustruje tabela 21.

Tabela 21. Liczba usamodzielnianych wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2015-2018

Rok	2015	2016	2017	2018
liczba usamodzielnianych wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej	44	31	40	34

Źródło: dane PCPR w Kraśniku

Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Powiat Kraśnicki w latach 2015 - 2018 usamodzielniającym się pełnoletnim wychowankom z rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej wypłacał następujące rodzaje świadczeń:

- 1) na usamodzielnienie - w wysokości od 1.735 zł do 6.939 zł,
- 2) na kontynuowanie nauki - w wysokości 526 zł miesięcznie,
- 3) na zagospodarowanie - w wysokości nie mniejszej niż 1.577 zł i może być przyznana w formie rzeczowej lecz musi być wypłacona jednorazowa.

Pomoc na usamodzielnienie przyznawał dyrektor powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego ze względu na miejsce pobytu wychowanka przed umieszczeniem po raz pierwszy w pieczy zastępczej. Wysokość uzależniona była od rodzaju pieczy zastępczej, w której wychowanek przebywał i czasu jaki tam spędził. Pomoc może być wypłacona, w zależności od ustaleń indywidualnego programu usamodzielnienia, jednorazowo lub w ratach, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia. W przypadku gdy osoba otrzymuje pomoc na kontynuowanie nauki, pomoc na usamodzielnienie jest wypłacana po zakończeniu pobierania pomocy na kontynuowanie nauki. W uzasadnionych przypadkach pomoc na usamodzielnienie może zostać wypłacona w trakcie pobierania pomocy na kontynuowanie nauki.

Pomoc na kontynuowanie nauki przyznaje się osobie usamodzielnianej, jeżeli kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, w uczelni, na kursach lub u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego. Przysługuje od miesiąca złożenia wniosku jednak nie dłużej niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia. Wypłacana jest miesięcznie przez czas trwania roku szkolnego lub akademickiego. Pomoc

przyznawana jest bez względu na sytuację dochodową osoby usamodzielniającej. Sytuacja finansowa wychowanka jest analizowana przy przyznawaniu pomocy na usamodzielnienie i na zagospodarowanie. Wtedy dochód osoby usamodzielniającej nie może przekroczyć 1.200zł. Ustalając dochód uwzględnia się sumę dochodów osoby usamodzielniającej, jej małżonka oraz dzieci pozostających na jej utrzymaniu, podzieloną przez liczbę tych osób. W przypadku szczególnej sytuacji mieszkaniowej, dochodowej, majątkowej lub osobistej wychowanka pomoc może być przyznana nawet przy wyższym dochodzie.

W ciągu ostatnich lat wychowankowie pieczy zastępczej korzystali głównie z pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki i zagospodarowanie. Dane liczbowe zostały zawarte w poniższych tabelach.

Tabela 22. Liczba usamodzielnianych wychowanków z rodzin zastępczych, wg rodzaju udzielonej pomocy w latach 2015 - 2018

Lp.	Rodzaj pomocy	2015	2016	2017	2018
1.	Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	31	22	28	19
2.	Pomoc pieniężna na zagospodarowanie	5	5	6	6
3.	Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	8	4	6	9
ogółem		44	31	40	34

Źródło: dane PCPR w Kraśniku

Analizując zebrane dane można stwierdzić, że liczba usamodzielnianych wychowanków utrzymuje się mniej więcej na jednakowym poziomie. Jednak należy zwrócić uwagę na fakt, że wychowankowie chętniej pozostają w dotychczasowych rodzinach zastępczych lub placówkach. Jest to spowodowane zmianą przepisów, a także wyższymi świadczeniami dla rodzin zastępczych niż dla usamodzielnianych wychowanków. Poniższa tabela 23 przedstawia wiek wychowanków, którzy nadal

pozostają w pieczy zastępczej pomimo osiągnięcia wieku umożliwiającego jej opuszczenie.

Tabela 23. Liczba osób pełnoletnich przebywających w pieczy zastępczej na terenie powiatu według stanu na dzień 31.12.2018 r.

Lp.	Wiek w latach	Pieczka instytucjonalna	Pieczka Rodzinna
1.	19	12	8
2.	20	2	13
3.	21	4	9
4.	22	2	8
ogółem		20	38

Źródło: dane PCPR w Kraśniku

W latach 2019-2021 kolejna grupa wychowanków rozpocznie proces usamodzielnienia. Zgodnie z danymi zawartymi w tabeli 24 będzie to grupa licząca 57 osób.

Tabela 24. Liczba osób przebywających w pieczy zastępczej na terenie powiatu, które osiągną pełnoletność w latach 2019-2021 według stanu na dzień 31.12.2018 r.

Kolejne lata	Pieczka instytucjonalna	Pieczka Rodzinna
rok 2019	11	9
rok 2020	12	12
rok 2021	4	9
ogółem	27	30

Źródło: dane PCPR w Kraśniku

Kolejną grupą wychowanków, którą powiat kraśnicki wspiera w wysiłkach na rzecz usamodzielnienia są wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych. Liczby usamodzielnianych wychowanków zamieszczone zostały w tabeli 25.

Tabela 25. Liczba usamodzielnianych wychowanków z instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2015-2018

Rok	2015	2016	2017	2018
liczba usamodzielnianych wychowanków z instytucjonalnej pieczy zastępczej	33	31	36	22

Źródło: dane PCPR w Kraśniku

Kolejna tabela przedstawia rodzaj wypłaconych świadczeń dla usamodzielnianych wychowanków z placówek opiekuńczo - wychowawczych.

Tabela 26. Liczba usamodzielnianych wychowanków z instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2015-2018 wg rodzaju udzielonej pomocy

Rodzaj pomocy	2015	2016	2017	2018
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	26	20	16	15
Pomoc pieniężna na zagospodarowanie	4	5	8	2
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	3	6	12	5
ogółem	33	31	36	22

Źródło: dane PCPR w Kraśniku

Dane tabelaryczne ukazują, jak liczby udzielonych świadczeń usamodzielnianym wychowankom z placówek opiekuńczo - wychowawczych uległy w 2018 roku zmniejszeniu w stosunku do lat wcześniejszych.

Powiat Kraśnicki realizując zadania wynikające z art. 88 ust. 1 Ustawy o pomocy społecznej umożliwia pełnoletnim wychowankom młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii korzystanie z pomocy finansowej w postaci pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy na zagospodarowanie. Kolejna tabela 27 przedstawia rodzaj i liczbę wypłaconych świadczeń usamodzielnianym wychowankom z młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii.

Tabela 27. Rodzaj i liczba wypłaconych świadczeń usamodzielnianym wychowankom opuszczających młodzieżowe ośrodki wychowawcze i młodzieżowe ośrodki socjoterapii - lata sprawozdawcze 2015 - 2018.

Lp.	Rodzaj pomocy	2015	2016	2017	2018
1.	Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	9	3	2	1
2.	Pomoc pieniężna na zagospodarowanie	0	0	1	0
3.	Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	0	1	1	0
OGÓŁEM		9	4	4	1

Źródło: dane PCPR w Kraśniku

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, że w porównaniu do lat wcześniejszych następuje spadek przyznanych świadczeń dla usamodzielnianych wychowanków z młodzieżowych ośrodków wychowawczych i socjoterapii.

Istotną informacją dotyczącą procesu usamodzielnienia jest prognoza co do liczby wychowanków, którzy osiągną w latach obowiązywania programu 25. rok życia. Dane zamieszczone w tabeli 28 wskazują, że w najbliższych trzech latach więcej osób z rodzin zastępczych zakończy proces usamodzielnienia, gdyż zgodnie z obowiązującymi przepisami po 25 roku życia nie mogą oni korzystać z pomocy na kontynuowanie nauki. W takiej sytuacji najczęściej ubiegają się oni o świadczenie pieniężne na usamodzielnienie i dokonują oceny indywidualnego programu usamodzielnienia.

Tabela 28. Liczba osób usamodzielnianych, która osiągnie 25 rok życia i zakończy proces usamodzielnienia w latach 2019-2021 (według stanu na dzień 31.12.2018)

Lata	Piecza instytucjonalna	Piecza rodzinna
2019	3	6
2020	3	6
2021	4	7
OGÓŁEM	10	19

Źródło: dane PCPR w Kraśniku

Nowatorską formą wsparcia wychowanków pieczy zastępczej jest realizowany od 2016 r. projekt „Feniks 2 - kompleksowy program aktywizacji społeczno-zawodowej osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze”, który ma na celu uzupełnienie działań na rzecz usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

Projekt realizowany w partnerstwie, które utworzyło Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku, Europejska Platforma Edukacyjną Sp. z o.o. w Lublinie i Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce jest nadzorowany przez Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa 11: Włączenie Społeczne, Działanie 11.1 Aktywne włączenie.

Celem projektu jest podniesienie poziomu integracji społeczno-zawodowej i ograniczenie marginalizacji 34 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym będących wychowankami opuszczającymi placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze. W projekcie dla każdego uczestnika zaplanowano zintegrowane działania maksymalnie dostosowane do jego potrzeb. Są to: indywidualny plan działania, program rozwoju osobistego połączony z programem usamodzielnienia, zajęcia w Centrum Rozwoju Osobistego, zajęcia w Klubie Pomocy Koleżeńskiej PRACA, szkolenia zawodowe oraz staże zawodowe.

W 2018 roku do projektu przystąpiło 15 uczestników, którzy objęci zostali indywidualnym i grupowym wsparciem, które obejmowało:

- 1) indywidualne spotkania z psychologiem i doradcą zawodowym w celu opracowania indywidualnego planu działania (IPD);
- 2) indywidualne poradnictwa psychologiczne oraz prawne w ramach Centrum Rozwoju Osobistego;
- 3) grupowe „Warsztaty Rozwoju Osobistego” w ramach Centrum Rozwoju Osobistego skoncentrowane na rozwoju kompetencji kluczowych;
- 4) indywidualne poradnictwo zawodowe w ramach Klubu Pomocy Koleżeńskiej;

- 5) szkolenia grupowe z „Autoprezentacji” w ramach Klubu Pomocy Koleżeńskiej oraz sprawdzian z zakresu autoprezentacji i samodzielnego poruszania się po rynku pracy.

Przez cały okres uczestnictwa w projekcie wychowankowie mieli zagwarantowane wsparcie w osobie Mentora Usamodzielnienia, który dzieląc się wiedzą i doświadczeniem okazywał swoją pomoc w wyborze optymalnej dla usamodzielnianego wychowanka ścieżki edukacyjno-zawodowej, wskazywał jak racjonalnie gospodarować budżetem domowym oraz wspierał wychowanka w pokonywaniu występujących trudności.

W 2018 roku w ramach zadania „Mieszkania dla Feniksa” wynajęto sześć mieszkań dla uczestników projektu. W ten sposób stworzono wychowankom możliwość realnego zmierzenia się z samodzielnością oraz zapewniono im spokojne, bezpieczne warunki zamieszkania.

W celu ułatwienia poszukiwania pracy uczestnicy projektu skorzystali ze szkoleń zawodowych zgodnie ze zgłoszonymi przez nich potrzebami, w tym między innymi: prawo jazdy kategorii C+E, pracownik administracyjny z egzaminem ECDL, profesjonalny sprzedawca-handlowiec z egzaminem ECDL, sprzedawca z obsługą kas fiskalnych, kwalifikowany pracownik ochrony fizycznej, wizaż czy obsługa wózków widłowych.

Po ukończeniu szkoleń dwunastu wychowanków skorzystało w roku 2018 z możliwości odbycia sześciomiesięcznych staży. Projekt w 2018 roku był realizowany zgodnie z harmonogramem działań, a jego rezultaty w latach 2016-2018 przedstawiają dane zawarte w tabeli 29.

Tabela 29. Usamodzielniani wychowankowie uczestniczący w projekcie „Feniks 2” w latach 2016-2018

Lp.	Lata	2016	2017	2018	Ogółem
1.	Liczba wychowanków	16	12	15	42
2.	Kwota wydatków w złotych	60.142	65.505	61.347	186.994

Źródło: dane PCPR w Kraśniku

2. 2. Uwarunkowania zewnętrzne (otoczenie prawne programu)

Regulacje prawne dotyczące wspierania rodziny oraz organizacji systemu pieczy zastępczej zawiera ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz. U. z 2018 poz. 998 z późn. zm.). Ustawa nakłada na jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej różne obowiązki oraz dzieli kompetencje pomiędzy poszczególne szczeble samorządu terytorialnego w następujący sposób:

- 1) do kompetencji gminy należy: profilaktyka, praca z rodziną biologiczną;
- 2) do kompetencji powiatu należy: piecza zastępcza, w tym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo - wychowawcze, usamodzielnienia;
- 3) do kompetencji samorządu województwa należy: ośrodek adopcyjny, regionalna placówka opiekuńczo - terapeutyczna, interwencyjny ośrodek preadopcyjny.

Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej wykonuje starosta za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Zarządzeniem Nr 46/2011 z dnia 29 grudnia 2011 r. Starosta Kraśnickiego Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie pełni rolę organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. W strukturze organizacyjnej jednostki utworzony został zespół do spraw pieczy zastępczej i stanowisko koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W związku z tym zadania Powiatu z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej realizowane są przez tą jednostkę.

Treść art. 180 pkt 1 wyżej wskazanej ustawy zobowiązuje powiat do opracowania i realizacji 3- letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej.

W związku z wygaśnięciem powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej, który obowiązywał w latach 2016 - 2018, zaszła konieczność opracowania kolejnego programu w celu zachowania ciągłości formalnej i kontynuacji merytorycznej. Niniejszy program został opracowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku we współpracy z innymi podmiotami działającymi w sferze pieczy zastępczej. Program zawiera diagnozę sytuacji pieczy zastępczej na terenie powiatu kraśnickiego oraz zakres prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej. W Programie

wskazano konieczność podjęcia działań rozwijających i wspierających rodzinną pieczę zastępczą oraz usamodzielniających się wychowanków, a także podnoszących poziom świadczonych usług przez instytucjonalną pieczę zastępczą funkcjonującą na terenie powiatu kraśnickiego. Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania zapisane w niniejszym Programie będą podejmowane i realizowane również w oparciu o inne, następujące akty prawne:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 ze zm.);
- 2) Konwencja o Prawach Dziecka (Dz. U. z 1991r. Nr 120 poz. 526 ze zm.);
- 3) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn. zm.);
- 4) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r. poz. 682 z późn. zm.);
- 5) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688);
- 6) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 511);
- 7) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 2137 z późn. zm.);
- 8) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390.);
- 9) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292 poz. 1720).

Program rozwoju pieczy zastępczej wpisuje się w założenia:

- 1) Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2014 - 2020;
- 2) Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016 - 2020;
- 3) Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020;
- 4) Powiatowego Programu Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2016 - 2020.

3. ANALIZA STRATEGICZNA

3.1. Obszar strategiczny 1: Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodzin

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>1. Powszechna umiejętność diagnozowania potrzeb rodziny;</p> <p>2. Umiejętność identyfikacji celów szczegółowych w zakresie pomocy rodzinie;</p> <p>3. Dostępność do placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego w mieście Kraśniku;</p> <p>4. Dostępność do placówek poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego;</p> <p>5. Obecność wykwalifikowanej i doświadczonej kadry pomocy społecznej wspierającej rodzinę;</p> <p>6. Nawiązywanie i utrzymywanie partnerstwa wśród jednostek pomocy społecznej;</p> <p>7. Afirmacja środowiska lokalnego wobec podejmowania działań na rzecz poprawy jakości życia rodzinnego;</p> <p>8. Organizacja szkoleń dla rodzin z zakresu metod pracy opiekuńczo-wychowawczej;</p> <p>9. Dostępność usług opiekuńczych świadczonych przez ośrodki pomocy społecznej i spółdzielnie socjalne;</p>	<p>1. Brak obecności świetlic środowiskowych na terenie wielu gmin;</p> <p>2. Niedostatek miejsc w świetlicach środowiskowych zapewniających dzieciom i młodzieży racjonalne spędzanie czasu wolnego;</p> <p>3. Brak powszechnej informacji na temat działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i rodzin;</p> <p>4. Ograniczona możliwość dotarcia z pomocą w rozwiązywaniu problemów i zaspokajaniu potrzeb konkretnych rodzin;</p> <p>5. Zdystansowanie się rodzin w kierunku rozwiązywania własnych problemów i zaspokajania swoich potrzeb własnymi siłami;</p> <p>6. Długotrwałe uzależnienie niektórych rodzin od świadczeń pomocy społecznej, w tym finansowych;</p> <p>7. Przenoszenie tego zjawiska na kolejne pokolenia rodziny;</p> <p>8. Zbyt mała liczba grup wsparcia gotowa okazać pomoc rodzinom problemowym;</p> <p>9. Niska aktywność rodzin w zakresie</p>

<p>10. Aktywność grup samopomocowych, ukierunkowanych na pomoc rodzinie;</p> <p>11. Dostępność poradnictwa specjalistycznego dla rodzin;</p> <p>12. Działalność spółdzielni socjalnych stwarzających szansę zatrudnienia dla rodzin;</p> <p>13. Obecność Klubów Seniora jako podmiotów wspierających działalność rodziny.</p>	<p>uświadomienia potrzeby otrzymania wsparcia;</p> <p>10. Brak oferty nabywania oraz rozwijania kompetencji wychowawczych dla rodziców czynnych zawodowo;</p> <p>11. Kryzys rodziny (uzależnienia przemoc, zanik więzi rodzinnych, eurosieroctwo);</p> <p>12. Zbyt mała liczba pracowników instytucji pomocy społecznej gotowych pracować bezpośrednio z rodzinami zagrożonymi marginalizacją społeczną.</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>1. Stabilizacja systemu prawnego wspierającego rodzinę;</p> <p>2. Dostępność środków Unii Europejskiej na finansowanie rozwoju wsparcia dla rodzin;</p> <p>3. Społeczna akceptacja dla rozwoju i upowszechnianie nowatorskich form wsparcia dla rodziny;</p> <p>4. Interdyscyplinarny model pomocy rodzinie;</p> <p>5. Determinacja działań na rzecz podniesienia efektywności współpracy między jednostkami wsparcia rodziny;</p> <p>6. Szeroki zakres możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych z zakresu metod</p>	<p>1. Wzrastająca liczba zagrożeń dla stabilności rodziny, obecnych w otoczeniu rodziny (alkoholizm, narkomania, bezrobocie, uzależnienia cyfrowe, dezintegracja i desocjalizacja rodziny);</p> <p>2. Brak konsekwencji w stosowaniu skutecznych rozwiązań w zakresie zapobiegania kryzysom w rodzinie;</p> <p>3. Zdystansowanie się pracowników pomocy społecznej wobec uzasadnionych form wsparcia rodziny;</p> <p>4. Ograniczone zasoby własne rodzin dysfunkcyjnych, które są niezbędne do podjęcia wysiłku na rzecz zmiany swojej sytuacji życiowej;</p> <p>5. Ograniczanie działań pomocowych</p>

<p>pracy z rodziną;</p> <p>7. Realizacja inicjatywy na rzecz utworzenia Centrum Specjalistycznego dla Dziecka i Rodziny działalność od drugiej połowy 2019 roku Centrum specjalistycznego dla Dziecka i Rodziny.</p>	<p>wspierających rodziny aktywne zawodowo;</p> <p>6. Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów i zaspokajaniu swoich potrzeb.</p>
--	---

3.2. Obszar strategiczny 2: Promowanie i rozwój rodzicielstwa zastępczego

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>1. Dobrze rozwinięty system rodzin zastępczych;</p> <p>2. Trwałe zabezpieczenie środków finansowych na wypłatę świadczeń dla rodzin zastępczych;</p> <p>3. Funkcjonowanie rodzin zastępczych zawodowych;</p> <p>4. Funkcjonowanie rodzin zastępczych zawodowych o charakterze pogotowia rodzinnego;</p> <p>5. Dostępność koordynatora dla rodzin zastępczych;</p> <p>6. Opracowany system szkoleń i warsztatów podnoszących kompetencje rodziców zastępczych;</p> <p>7. Organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych;</p> <p>8. Dostęp pomocy specjalistycznej dla</p>	<p>1. Zbyt wolny rozwój zawodowych rodzin zastępczych;</p> <p>2. Brak kandydatów do tworzenia nowych rodzin zastępczych;</p> <p>3. Niskie wykorzystanie funduszy zewnętrznych na szkolenia dla rodzin zastępczych;</p> <p>4. Zbyt mała liczba rodzin zastępczych zawodowych;</p> <p>5. Niewystarczająca liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej;</p> <p>6. Brak szerokiej informacji o działaniach na rzecz dzieci i rodzin;</p> <p>7. Brak koordynacji pracy socjalnej z rodzinami zastępczymi pomiędzy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku a ośrodkami pomocy społecznej;</p>

<p>rodzin zastępczych, w tym psychologicznej i pedagogicznej oraz w obszarze przeciwdziałania przemocy;</p> <p>9. Promocja idei rodzicielstwa zastępczego;</p> <p>10. Organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy;</p> <p>11. Funkcjonowanie Poradni Rodzinnej;</p> <p>12. Wykwalifikowana i doświadczona kadra pomocy społecznej;</p> <p>13. Współpraca organizatora rodzinnej pieczy zastępczej i gminnych jednostek pomocy społecznej.</p>	<p>8. Niska skuteczność w powrocie dzieci do rodzin biologicznych;</p> <p>9. Ograniczone kompetencje rodziców zastępczych w rozwiązywaniu problemów i zaspokajaniu potrzeb dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>1. Pozytywny klimat społeczny na rzecz tworzenia nowych rodzin zastępczych;</p> <p>2. Przejrzysty i trwały system prawny w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej;</p> <p>3. Dostęp do funduszy strukturalnych UE - możliwość korzystania ze środków EFS;</p> <p>4. Utworzenie koalicji partnerów społecznych na rzecz promocji idei rodzicielstwa zastępczego;</p> <p>5. Stworzenie modelu współpracy partnerskiej na rzecz powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodzin naturalnych;</p> <p>6. Pozyskiwanie kandydatów na rodziny</p>	<p>1. Negatywny wzorzec rodzin zastępczych utrwalany przez media;</p> <p>2. Uproszczony obraz idei rodzicielstwa zastępczego w społecznościach lokalnych;</p> <p>3. Wypalenie zawodowe i emocjonalne zawodowych rodzin zastępczych i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;</p> <p>4. Problemy wychowawcze w rodzinach zastępczych;</p> <p>5. Obecność uzależnień zagrażających prawidłowemu procesowi opiekuńczo-wychowawczemu dzieciom przebywającym w rodzinach zastępczych;</p>

<p>zastępcze niezawodowe i/lub zawodowe;</p> <p>7. Wzrost aktywności w pozyskiwaniu dodatkowych środków finansowych na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego (fundusze unijne, budżet państwa, budżet województwa).</p>	<p>6. Brak motywacji niektórych rodziców zastępczych do podnoszenia swoich kwalifikacji.</p>
---	--

3.3. Obszar strategiczny 3. Placówki opiekuńczo-wychowawcze opieki całodobowej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>1. Zorganizowana sieć placówek opiekuńczo -wychowawczych na terenie powiatu kraśnickiego;</p> <p>2. Innowacyjna działalność Stowarzyszenia SOS Wioski Dziecięce w Polsce;</p> <p>3. Praktykowanie nowatorskich rozwiązań w zakresie organizacji i funkcjonowania placówek typu rodzinnego;</p> <p>4. Ukierunkowanie pracy w placówkach na rzecz powrotu dzieci do rodziny naturalnej;</p> <p>5. Bogata oferta form i metod pracy w placówkach z wychowankami stosownie do ich aktualnych potrzeb rozwojowych;</p> <p>6. Wykwalifikowana, doświadczona i</p>	<p>1. Wysokie koszty utrzymania wychowanka w placówkach opiekuńczo -wychowawczych;</p> <p>2. Długotrwałe postępowanie sądów w sprawach związanych z uregulowaniem sytuacji prawnej dziecka przebywającego w instytucjonalnej pieczy zastępczej;</p> <p>3. Przedwczesne decyzje sądu odnośnie powrotu dziecka do rodziny biologicznej;</p> <p>4. Nieprzygotowanie rodziny biologicznej do przyjęcia dziecka przebywającego po okresie pobytu w placówce opiekuńczo-wychowawczej;</p> <p>5. Wydłużanie czasu pobytu dzieci w placówkach bez racjonalnych uzasadnień;</p>

<p>nastawiona innowacyjnie do zmian kadra pedagogiczna;</p> <p>7. Stałe diagnozowanie potrzeb życiowych wychowanków;</p> <p>8. Pozytywne nastawienie środowiska lokalnego (szkoły, jednostki pomocy społecznej) wobec wychowanków placówek i ich rodzin;</p> <p>9. Dobra współpraca instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz pomocy wychowankom placówek.</p>	<p>6. Syndrom instytucjonalizacji w podejściu do problemów wychowanków;</p> <p>7. Zaburzenia przepływu informacji pomiędzy podmiotami włączonymi w proces wychowania dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej (OPS, PCPR, Sąd, Kuratorzy, Pedagodzy Szkolni, Policja).</p>
<p>SZANSE</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<p>1. Przejrzysty i jednoznacznie rozumiany system prawny;</p> <p>2. Wprowadzanie nowych rozwiązań w zakresie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej;</p> <p>3. Możliwość korzystania z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w celu włączenia społecznego wychowanków placówek;</p> <p>4. Bogata oferta wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020;</p> <p>5. Możliwość zlecania zadań z zakresu</p>	<p>1. Brak świadomości społecznej na temat instytucjonalnej pieczy zastępczej;</p> <p>2. Wypalenie zawodowe i emocjonalne pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych;</p> <p>3. Zaburzenie więzi pomiędzy wychowawcami a wychowankami placówek;</p> <p>4. Akceptacja przez wychowawców syndromu wyuczonej bezradności demonstrowanej przez wychowanków;</p> <p>5. Brak inicjatywy w zakresie pozyskiwania środków finansowych, skierowanych na wsparcie rozwoju kompetencji wychowanków placówek</p>

<p>wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej organizacjom pozarządowym gwarantującym odpowiednią jakość i niższe koszty realizacji;</p> <p>6. Wzrost środków finansowych na pomoc społeczną;</p> <p>7. Możliwość rozwoju infrastruktury pomocy społecznej - mieszkania chronione;</p> <p>8. Obecność w świadomości decydentów możliwości korzystania z ministerialnych programów pomocowych.</p>	<p>opiekuńczo-wychowawczych;</p> <p>6. Obecność w otoczeniu modelu akceptacji ryzykownych zachowań młodzieży (uzależnienia, przemoc fizyczna i psychiczna, cyberprzemoc, prostytutka dziewcząt i chłopców);</p> <p>7. Dezintegracja rodzin biologicznych uniemożliwiająca powrót wychowanków z instytucjonalnej pieczy zastępczej;</p> <p>8. Brak współpracy ze strony rodzin naturalnych i placówek opiekuńczo-wychowawczych w celu powrotu dziecka do rodziny;</p> <p>9. Brak efektów pracy z rodziną na poziomie gminy w celu jej przygotowania do powrotu dziecka z instytucjonalnej pieczy zastępczej.</p>
---	---

3.4. Obszar strategiczny 4: Wsparcie wychowanków pieczy zastępczej (usamodzielnienie)

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>1. Gotowość wychowanków do podjęcia pracy, podnoszenia kwalifikacji i dalszego kształcenia;</p> <p>2. Duża mobilność wychowanków (migracja zarobkowa);</p> <p>3. Duża liczba wolnego (niezagospodarowanego) czasu wśród wychowanków;</p>	<p>1. Słaba znajomość wymagań rynku pracy wśród wychowanków;</p> <p>2. Brak mieszkań chronionych na terenie powiatu;</p> <p>3. Niska aktywność społeczna wychowanków;</p> <p>4. Niska dochodowość wychowanków;</p> <p>5. Niskie lub niedostosowane do potrzeb</p>

<p>4. Dobra znajomość potrzeb wychowanków;</p> <p>5. Pozytywne nastawienie środowiska do wychowanków, (PCPR, placówki opiekuńczo-wychowawcze, szkoły, itp.);</p> <p>6. Dobra współpraca między instytucjami zainteresowanymi pomocą wychowankom;</p> <p>7. Wsparcie samorządu w działaniach na rzecz młodzieży;</p> <p>8. Różne formy pomocy socjalno-bytowej zapewnione w przepisach prawnych (zasiłki, stypendia itp.);</p> <p>9. Działalność organizacji pozarządowych świadczących pomoc usamodzielnianym wychowankom (Stowarzyszenie Wioski Dziecięce SOS w Polsce);</p> <p>10. Odpowiednio przygotowana kadra i wysoki poziom wykształcenia osób zajmujących się pomocą usamodzielnianym wychowankom;</p> <p>11. Pozytywne doświadczenie w zakresie realizacji dodatkowych form wsparcia i szkoleń dla wychowanków (realizacja projektów skierowanych do usamodzielnianych : Feniks I, Feniks II oraz Mieszkania Chronione od II połowy 2019r., Centrum Specjalistyczne;</p> <p>12. Dobra współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Kraśniku i doświadczenie w zakresie aktywizacji</p>	<p>rynku pracy kwalifikacje wychowanków;</p> <p>6. Niski poziom wykształcenia znacznej części wychowanków;</p> <p>7. Niska motywacja do podnoszenia poziomu wykształcenia u podopiecznych z niskimi kwalifikacjami zawodowymi;</p> <p>8. Nieadekwatna samoocena u części wychowanków;</p> <p>9. Nieadekwatne środki finansowe na wdrażanie nowych inicjatyw i pomoc wychowankom;</p> <p>10. Bezradność znacznej grupy wychowanków;</p> <p>11. Niewystarczające umiejętności planowania swojej przyszłości przez wychowanków;</p> <p>12. Niedojrzałość społeczna wychowanków.</p>
---	--

<p>zawodowej wychowanków;</p> <p>13. Udzielanie wsparcia usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej.</p>	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>1. Wzrost liczby szkoleń i ofert pracy dla młodzieży;</p> <p>2. Wzrost świadomości społecznej w aspekcie zrozumienia potrzeb młodzieży;</p> <p>3. Wzrost aktywności samorządu w zakresie pomocy usamodzielnianym wychowankom;</p> <p>4. Usprawnienie przepływu informacji pomiędzy instytucjami udzielającymi wsparcia młodzieży;</p> <p>5. Możliwość dłuższego pozostawania wychowanków w pieczy zastępczej zgodnie ze zmianami wynikającymi z wejścia w życie Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;</p> <p>6. Zmiana nastawienia środowiska lokalnego jak również pracodawców do osób, które wychowywały się w pieczy zastępczej;</p> <p>7. Traktowanie młodzieży jako grupy zagrożonej wykluczeniem społecznym i kierowanie do niej większej liczby działań przez ustawodawców (Mieszkania Chronione, Centrum Specjalistyczne);</p>	<p>1. Ograniczenie środków finansowych na poziomie państwa i samorządu;</p> <p>2. Obojętność i zamykanie się niektórych grup społecznych i środowisk na potrzeby młodzieży;</p> <p>3. Izolacja wychowanków;</p> <p>4. Brak wykwalifikowanej kadry do pozyskiwania środków unijnych;</p> <p>5. Istnienie stereotypu odnośnie młodzieży i osób wychowujących się poza rodziną;</p> <p>6. Brak motywacji usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej do podjęcia zatrudnienia na rynku pracy;</p> <p>7. Brak możliwości podjęcia pracy przez wychowanków przebywających w placówkach (uczniowie szkół wieczorowych i zaocznych itp.).</p>

<p>8. Możliwość łatwiejszej migracji poza powiat a nawet Polskę (otwarcie rynków pracy w krajach unijnych);</p> <p>9. Szeroka oferta edukacyjna dla wychowanków z podstawowym wykształceniem;</p> <p>10. Opracowanie informatora dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.</p>	
---	--

4. CELE PROGRAMU

Głównym celem POWIATOWEGO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2019 - 2021 jest podejmowanie wielokierunkowych, interdyscyplinarnych działań mających na celu wsparcie rodzin dysfunkcyjnych oraz dzieci i młodzieży pozbawionych opieki ze strony rodziców biologicznych w ramach zorganizowanego systemu pieczy zastępczej, który obejmujący szerokie działania na rzecz pomocy dziecku i rodzinie.

W ramach Programu, dla poszczególnych obszarów strategicznych przyjmuje się następujące priorytety i cele szczegółowe:

Obszar strategiczny 1: Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodzin.

Priorytet 1: Wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz przeciwdziałanie dysfunkcjonalności rodzin biologicznych

Cele szczegółowe:

Cel 1.1. Pomoc rodzinom w pełnieniu prawidłowej roli opiekuńczo-wychowawczej.

Cel 1.2. Zapobieganie interwencjom kryzysowym.

Cel 1.3. Zapobieganie sytuacjom kryzysowym.

Cel 1.4. Pomoc finansowa i rzeczowa rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych.

Cel 1.5. Monitorowanie i wspomaganie rodziny zagrożonej wykluczeniem społecznym i umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego.

Cel 1.6 Wzmacnianie otoczenia edukacyjno-wychowawczego rodziny.

Obszar strategiczny 2: Promowanie i rozwój rodzicielstwa zastępczego

Priorytet 2: Rozwój rodzinnych form opieki zastępczej nad dzieckiem osieroconym lub opuszczonym oraz kompleksowe wsparcie w ich funkcjonowaniu

Cel 2.1. Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej.

Cel 2.2. Szkolenia specjalistyczne dla rodziców zastępczych.

Cel 2.3. Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.

Cel 2.4. Szkolenie kandydatów na rodziców zastępczych.

Cel 2.5. Wsparcie finansowe istniejących form pieczy zastępczej.

Cel 2.6. Współpraca organizatora rodzinnej pieczy zastępczej z innymi instytucjami realizującymi zadania publiczne.

Cel 2.7. Utworzenie stowarzyszenia rodziców zastępczych.

Cel 2.8. Program Umacniania Rodziny „SOS Rodzinie”.

Cel 2.9. Uruchomienie Centrum Specjalistycznego.

Obszar strategiczny 3: Placówki opiekuńczo-wychowawcze opieki całodobowej

Priorytet 3 Zapewnienie dzieciom przebywającym w placówkach opiekuńczo-wychowawczych jak najwyższego poziomu realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych

Cel 3.1 Reorganizacja i modernizacja istniejącej bazy placówek adekwatnie do potrzeb i zmieniających się wymogów ustawowych.

Cel 3.2. Inicjowanie i wypracowanie efektywnych form pracy z wychowaniem placówki, rodziną i środowiskiem lokalnym.

Cel 3.3. Rozwój systemu wsparcia na rzecz dziecka i rodziny w powiecie kraśnickim.

Obszar strategiczny 4: Wsparcie wychowanków pieczy zastępczej (usamodzielnienie)

Priorytet 4: Podniesienie skuteczności systemu wsparcia osób usamodzielnianych

Cel 4.1. Wsparcie wychowanków w procesie usamodzielnienia poprzez zapewnienie mieszkań chronionych.

Cel 4.2. Pomoc wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą we wkraczaniu w dorosłe życie.

Cel 4.3. Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego wśród młodzieży wychowywanej w pieczy zastępczej poprzez stworzenie możliwości zarobkowania wychowankom oraz umożliwienie zdobycia pierwszych doświadczeń w pracy.

Cel 4.4. Podniesienie kwalifikacji i umiejętności osób pracujących z usamodzielnianymi wychowankami.

5. PROGRAM DZIAŁANIA

5.1. Priorytet 1: Wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz przeciwdziałanie dysfunkcjonalności rodzin biologicznych

POWIATOWY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

Opis i uzasadnienie programu

Opieka nad dzieckiem i rodziną to jeden z głównych aspektów funkcjonowania powiatowego systemu polityki społecznej. Jest to zarazem zagadnienie niezwykle złożone, o czym najlepiej świadczy tytuł niniejszego obszaru - *Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodzin*.

Skuteczna pomoc rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, a także dzieciom pozbawionym opieki wymaga zaangażowania i dużej odpowiedzialności ze strony różnych instytucji: samorządów, PCPR-ów, Sądów Rodzinnych i Nieletnich, placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych, poradnictwa rodzinnego a także

lokalnych organizacji pozarządowych. Na terenie powiatu kraśnickiego system ten funkcjonuje skutecznie, jednakże tendencje rozwojowe pomocy społecznej stanowią dla nas wyznacznik określający kierunek dalszych działań, tak aby nasza opieka nad dzieckiem i rodziną spełniała wszystkie standardy w tym zakresie.

Zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny powodują, że służby powołane na rzecz pracy z dzieckiem i rodziną są zobowiązane do podjęcia rozmaitych działań wspierających. Bardzo ważna jest tu rola pracownika socjalnego, asystenta rodziny, a także kuratora sądowego. Niestety, zdarza się, że mimo nakładu pracy ze strony odpowiedzialnych służb, nie udaje się stworzyć warunków umożliwiających pozostawienie dziecka w rodzinie naturalnej. W takiej sytuacji Sąd Rodzinny wydaje postanowienie o umieszczeniu w pieczy zastępczej, w celu zapewnienia czasowej opieki i wychowania dzieciom tego pozbawionym.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu to system zaplanowanych działań, które mają pomóc przywrócić takim rodzinom zdolności do pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Rodziny zagrożone kryzysem są stale monitorowane przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników medycznych i inne instytucje, w tym także - w razie potrzeby - przez Policję i kuratorów sądowych. Pomoc rodzinie realizowana jest w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej oraz organizowania spotkań dla rodzin, w tym grup wsparcia. Asystent wspiera rodziny wychowujące dzieci, w których występują problemy trudne do pokonania samodzielnie przez tę rodzinę, pomaga również rodzicom ubiegającym się o odzyskanie władzy rodzicielskiej. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie.

W ramach pomocy rodzinie swoją ofertę programową przygotowują placówki opiekuńczo - wychowawcze wsparcia dziennego, obejmując opieką i wychowaniem dzieci w czasie pozalekcyjnym. Do placówek wsparcia dziennego zalicza się świetlice środowiskowe. Sprawują one funkcje opiekuńcze, wspierają rodziców w wychowywaniu dzieci, uczą gospodarowania czasem, odpowiedzialności, obowiązkowości. W placówkach

tych prowadzi się zajęcia socjoterapeutyczne, wspomagające dzieci z zaburzeniami zachowania.

Cele szczegółowe:

Cel 1.1. Pomoc rodzinom w pełnieniu prawidłowej roli opiekuńczo-wychowawczej.

Cel 1.2. Zapobieganie interwencjom kryzysowym .

Cel 1.3. Zapobieganie sytuacjom kryzysowym.

Cel 1.4. Pomoc finansowa i rzeczowa rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych.

Cel 1.5. Monitorowanie i wspomaganie rodziny zagrożonej wykluczeniem społecznym i umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego.

Cel 1.6. Wzmacnianie otoczenia edukacyjno-wychowawczego rodziny.

Cel szczegółowy	Nazwa zadania	Opis zadania	Podmioty odpowiadające za realizację	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący	Źródła finansowania
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1.1. Pomoc rodzinom w pełnieniu prawidłowej roli opiekuńczo-wychowawczej	Zapobieganie zjawiskom umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej	1) Praca socjalna w rodzinach z grup ryzyka.	OPS, Program Umocnienia Rodziny „SOS Rodzinie”	2019-2021	Liczba rodzin objęta wsparciem	Budżet gminy, Środki Stowarzyszenia SOS
		2) Zorganizowanie środowiskowych form wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.	OPS, szkoły, Program Umocnienia Rodziny „SOS Rodzinie”	2019-2021	Liczba świetlic, liczba uczestników	Budżet gminy, Środki Stowarzyszenia SOS
		3) Zatrudnienie w szkołach psychologa.	Gmina, szkoły	Według potrzeb	Liczba spotkań, liczba uczestników	Budżet województwa, budżet gminy
		4) Organizowanie szkoleń dla pracowników socjalnych, pedagogów, asystentów rodziny, kuratorów.	PCPR, Program SOS Wiosek Dziecięcych Kraśnik	Według potrzeb	Liczba szkoleń, liczba uczestników	Budżet gminy Środki Stowarzyszenia SOS
		5) Rozwój Programu Umocnienia Rodziny „SOS Rodzinie”.	Program SOS Wiosek Dziecięcych Kraśnik	2019-2021	Liczba beneficjentów	Budżet gminy, Środki Stowarzyszenia SOS
1.2. Zapobieganie sytuacjom kryzysowym	Zapobieganie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej	1) Wsparcie asystenta w rodzinach z grupy ryzyka.	OPS, Program Umocnienia Rodziny „SOS Rodzinie”	Na bieżąco	Liczba rodzin objętych asystą	Budżet gminy Program rządowy, Środki Stowarzyszenia SOS

		2) Zorganizowanie wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w formie świetlic środowiskowych.	OPS - Gmina, Organizacje pozarządowe, Program Umocnienia Rodziny „SOS Rodzinie”	Według potrzeb	Liczba świetlic i uczestników	Budżet gminy, środki Stowarzyszenia SOS
		3) Organizowanie w środowisku naturalnym konsultacji, poradnictwa i doradztwa specjalistycznego dla rodzin z grupy ryzyka.	OPS, Gmina, Szkoła, Program Umocnienia Rodziny „SOS Rodzinie”	Według potrzeb	Liczba spotkań i uczestników	Budżet gminy, środki Stowarzyszenia SOS
		4) Zatrudnienie w szkołach lub ośrodku pomocy społecznej pedagoga i psychologa.	OPS, Gmina, Szkoła	Według potrzeb	Liczba osób korzystających z poradnictwa	Budżet gminy
		5) Organizowanie specjalistycznych szkoleń dla pomagaczy rodziny tj. pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, asystentów, kuratorów.	PCPR, Program SOS Wiosek Dziecięcych Kraśnik		Liczba szkoleń i uczestników	Budżet gminy, środki Stowarzyszenia SOS
1.3. Wsparcie w procesie opieki wychowawczej	Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowej wymagającej interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.	1) Zapewnienie opieki asystenta dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	OPS, Program Umocnienia Rodziny „SOS Rodzinie”	Na bieżąco	Liczba asystentów, liczba rodzin, którym przydzielono asystenta	Budżet wojewody, budżet gminy, środki Stowarzyszenia SOS
		2) Organizacja warsztatów i szkoleń oraz umożliwienie uczestniczenia w warsztatach asystentom rodziny.	OPS	Według potrzeb	Liczba szkoleń i warsztatów, liczba uczestników	Budżet gminy

		3) Działania aktywizujące zawodowo i społecznie na rzecz rodzin, w których opiekunowie pozostają bez pracy w ramach projektu aktywnej integracji.	PUP, OPS, PCPR	Raz w roku	Liczba osób i rodzin objętych projektem, liczba osób które ukończyły kursy zawodowe.	PCPR, PUP, OPS
		4) Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, motywowanie rodziców do podjęcia terapii.	OPS Gminne Komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, Program Umacniania Rodziny „SOS Rodzinie”	Na bieżąco	Liczba rodzin objętych monitorowaniem.	Budżet gminy, środki Stowarzyszenia SOS
		5) Umożliwienie funkcjonowania ma terenie gminy rodzin wspierających.	OPS	Według potrzeb	Liczba rodzin wspierających.	Budżet gminy
		6) Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem, w tym niewydolnych wychowawczo, w których występują problemy przemocy, uzależnień lub długotrwała choroba.	OPS, Program Umacniania Rodziny „SOS Rodzinie”	Na bieżąco	Liczba rodzin wymagających nadzoru, liczba dzieci w tych rodzinach objętych monitoringiem.	Budżet gminy, środki Stowarzyszenia SOS
1.4. Pomoc finansowa i rzeczowa rodzinom żyjącym	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka	1) Zapewnienie pomocy materialnej ubogim rodzinom.	OPS	Na bieżąco	Liczba i formy udzielonej pomocy.	Budżet wojewody, budżet gminy
		2) Objęcie dożywianiem wszystkich wymagających tego dzieci.	OPS	Na bieżąco	Liczba dzieci korzystających	Budżet wojewody,

w trudnych warunkach		3) Dostępność do posiłku dla osób starszych i niepełnosprawnych"			z posiłków, liczba rodzin korzystających z Banku Żywności.	budżet gminy
		4) Zabezpieczenie środków na pobyt dzieci w pieczy zastępczej.	OPS	Według potrzeb	Liczba dzieci umieszczonych w placówkach, wysokość środków przeznaczonych na pokrycie pobytu dzieci w placówkach.	PCPR, PUP, OPS
1.5. Monitorowanie i wspomaganie rodziny zagrożonej wykluczeniem społecznym i umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego	Wzmocnienie roli i funkcji rodzin naturalnych znajdujących się w sytuacji kryzysowej	Systematyczne monitorowanie rodziny zagrożonej kryzysem lub przezwyciężającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczych i wychowawczych przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, psychologów i innych zawodów współpracujących z rodziną	OPS, szkoły Policja Pedagodzy Psychologowie, Program Umocnienia Rodziny „SOS Rodzinie”	Cały rok	Liczba rodzin objęta wsparciem	Budżet gminy, środki Stowarzyszenia SOS
				Według potrzeb	Liczba spotkań, liczba uczestników	Budżet województwa, budżet gminy
				Według potrzeb	Liczba szkoleń, liczba uczestników	Budżet gminy
1.6. Wzmacnianie otoczenia edukacyjno-wychowawczego rodziny.	Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.	1) Współpraca ze szkołami w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych	OPS, SZKOŁY, PCPR, Program Umocnienia Rodziny „SOS Rodzinie”	Cały rok	Liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem	Budżet gminy i wojewody, środki Stowarzyszenia SOS

		2) Wspieranie dzieci z rodzin nie posiadających możliwości finansowych w rozwijaniu uzdolnień	OPS, SZKOŁY, PCPR, Program Umocnienia Rodziny „SOS Rodzinie”	Cały rok	Liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem	Budżet gminy i wojewody, środki Stowarzyszenia SOS
		3) Realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych	OPS, SZKOŁY, PCPR, Program Umocnienia Rodziny „SOS Rodzinie”	Cały rok	Liczba dzieci objętych wsparciem	Budżet gminy i wojewody, środki Stowarzyszenia SOS
		4) Organizowanie zajęć pozalekcyjnych	SZKOŁY, Świetlice Wsparcia Dziennego, Program Umocnienia Rodziny „SOS Rodzinie”	Cały rok	Liczba dzieci objętych wsparciem	Budżet gminy i wojewody, środki Stowarzyszenia SOS
		5) Uświadamianie rodzicom i opiekunom potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży	OPS, SZKOŁY, PCPR, Program Umocnienia Rodziny „SOS Rodzinie”	Cały rok	Liczba rodzin objętych wsparciem	Budżet gminy i wojewody, środki Stowarzyszenia SOS

5.2. Priorytet 2: Rozwój rodzinnych form opieki zastępczej nad dzieckiem osieroconym lub opuszczonym oraz kompleksowe wsparcie w ich funkcjonowaniu

POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ RODZICIELSTWA ZASTĘPCZEGO

Opis i uzasadnienie programu

Ideą przyświecającą pracom nad Programem, było głębokie przekonanie, iż to właśnie rodzina jest najważniejszym środowiskiem do wzrostu i rozwoju każdego człowieka. Dlatego tak istotne staje się wspieranie rodzin zastępczych, niezawodowych, zawodowych i rodzinnych domów dziecka, a także poszukiwanie nowych rodzin zastępczych. Szczególną rolę w Programie nadaje się współpracy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z dziesięcioma ośrodkami pomocy społecznej z terenu powiatu kraśnickiego, z Sądem Rodzinnym i Nieletnich, placówkami opiekuńczo - wychowawczymi, rodzinami zastępczymi, poradniami rodzinnymi, lokalnymi organizacjami pozarządowymi celem pracy na rzecz powrotu dzieci do rodzin naturalnych.

Najważniejszym zadaniem jakie stoi przed Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku jest realizacja zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Wymaga to dobrego funkcjonowania zespołu do spraw pieczy zastępczej, w ramach którego działają koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej i pozostali pracownicy odpowiedzialni za terminowość i prawidłowość wypłaty ustawowych świadczeń.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej ma być najważniejszą instytucją, która oddziałuje na dziecko w pieczy zastępczej. Ma za zadanie współpracować z pozostałymi jednostkami samorządowymi, gminnymi i innymi w celu organizowania wsparcia dla dzieci i ich rodzin.

Poprawa jakości życia małoletnich przebywających w pieczy zastępczej, ich opiekunów możliwa jest, kiedy istnieją jasno określone cele, zadania do realizacji oraz działania. Oczekuje się, że realizacja programu umożliwi w kolejnej perspektywie czasowej ograniczenie liczby umieszczeń dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej.

Działaniom profilaktycznym mającym na celu stworzenie dziecku odpowiednich warunków życia w jego środowisku rodzinnym muszą towarzyszyć działania na rzecz doskonalenia i rozwoju różnych form pieczy zastępczej nad dzieckiem. Należy przy tym wyraźnie podkreślić, że powinny mieć one charakter okresowy i wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, zmierzać do integracji dziecka z jego rodziną. Wśród instytucji sprawujących pieczę zastępczą nad dzieckiem szczególne miejsce powinny zajmować formy rodzinne. Mają one ogromną przewagę nad instytucjonalnymi formami (placówki opiekuńczo-wychowawcze) nie tylko z uwagi na skutki społeczne, w tym przede wszystkim dobro dziecka, ale także z punktu widzenia skutków ekonomicznych: koszty opieki i wychowania dziecka w każdej z rodzinnych form pieczy zastępczej są znacznie niższe niż w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe:

Cel 2.1. Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej.

Cel 2.2. Szkolenia specjalistyczne dla rodziców zastępczych.

Cel 2.3. Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.

Cel 2.4. Szkolenie kandydatów na rodziców zastępczych.

Cel 2.5. Wsparcie finansowe istniejących form pieczy zastępczej.

Cel 2.6. Współpraca organizatora rodzinnej pieczy zastępczej z innymi instytucjami realizującymi zadania publiczne.

Cel 2.7. Utworzenie stowarzyszenia rodziców zastępczych.

Cel 2.8. Program Umacniania Rodziny „SOS Rodzinie”.

Cel 2.9. Uruchomienie Centrum Specjalistycznego.

Cel szczegółowy	Nazwa zadania	Opis zadania	Podmioty odpowiadające za realizację	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący	Źródła finansowania
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
2.1. Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej	Pozyskiwanie kandydatów do tworzenia rodzin niezawodowych, zawodowych i rodzinnych domów dziecka oraz promocja już istniejących rodzin zastępczych	Prowadzenie akcji promocyjno-informacyjnych na terenie powiatu kraśnickiego poprzez nawiązanie współpracy z lokalnymi mediami, promowanie rodzicielstwa zastępczego na okolicznościowych imprezach masowych o zasięgu powiatowym oraz promocja przez stronę internetową, organizowanie festynów, wyjazdów integracyjnych, pozyskiwanie wolontariuszy, kolportaż ulotek, ogłoszenia w Kościele, indywidualne spotkania i rozmowy z osobami zainteresowanymi przedmiotową problematyką	PCPR, OPS, Kościół, Centrum Wolontariatu, lokalne media	2019-2021	Liczba rodzin zastępczych	Środki własne powiatu kraśnickiego, środki budżetu państwa, środki EFS, lokalni przedsiębiorcy, indywidualni sponsorzy
2.2. Szkolenia specjalistyczne dla rodziców zastępczych	Organizowanie i prowadzenie szkoleń dla rodziców zastępczych	Podniesienie kompetencji opiekuńczo wychowawczych rodziców zastępczych, wspieranie w pełnieniu ról rodzicielskich i wychowawczych, dostarczenie wiedzy	PCPR, PZPPP, ROPS, Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce, podmioty zewnętrzne	2019-2021	Liczba przeszkolonych rodziców zastępczych	Środki własne powiatu kraśnickiego, środki budżetu państwa, środki EFS

		i umiejętności w zakresie opieki i wychowania dzieci, rozwiązywanie problemów rodzinnych, udzielanie pomocy rodzinom w zakresie budowania prawidłowych więzi emocjonalnych, udzielanie pomocy psychologicznej, pedagogicznej, reedukacyjnej i logopedycznej, prawnej rodzinom zastępczym, grupy wsparcia				
2.3. Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie	Szkolenie zawodowe kadr pomocy społecznej działających w obszarze pieczy zastępczej	Organizowanie szkoleń i konferencji w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.	PCPR, Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce Program SOS Wiosek Dziecięcych Kraśnik, podmioty zewnętrzne	2019-2021	Liczba szkoleń i konferencji	Środki własne powiatu, środki budżetu państwa, środki EFS
2.4. Szkolenie kandydatów na rodziców zastępczych	Organizacja szkoleń	Przygotowanie dokumentacji kandydatów, opinii psychologicznej o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodzica zastępczego, sporządzenie wstępnej akceptacji, wydanie skierowania na szkolenie,	PCPR, Ośrodek Adopcyjny, Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce Program SOS Wiosek Dziecięcych Kraśnik, firmy szkoleniowe zewnętrzne	2019-2021	Liczba przeszkolonych osób	Środki budżetu państwa, środki własne powiatu

2.5. Wsparcie finansowe istniejących form pieczy zastępczej	Pozyskanie środków dla funkcjonujących rodzin i rodzinnych domów dziecka	zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, zatrudnienie rodzin pomocowych, zatrudnienie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich zgodnie.				
2.6. Współpraca organizatora rodzinnej pieczy zastępczej z innymi instytucjami realizującym i zadania publiczne	Przygotowanie i organizacja spotkań	Inicjowanie w środowisku lokalnym spotkań mających na celu wsparcie dziecka i rodziny.	PCPR, OPS, placówki oświatowe, Urzędy Miast i Gmin, placówki opiekuńczo - wychowawcze, Program SOS Wiosek Dziecięcych Kraśnik, ośrodek adopcyjny, PZPPP, policja, straż miejska, PUP, placówki służby zdrowia, Sąd kuratorzy, wolontariusze, media	2019-2021	Liczba odbytych spotkań	Środki budżetu powiatu
2.7. Utworzenie stowarzyszenia rodziców zastępczych	Promocja istniejących form rodzinnej pieczy zastępczej	Integracja rodzin, szkolenia, wyjazdy integracyjne, propagowanie idei rodzin zastępczych.	Stowarzyszenie rodziców zastępczych; PCPR	2019-2021	Liczba odbytych spotkań, napisanych projektów	Środki stowarzyszenia, środki EFS

2.8. Program Umacniania Rodziny „SOS Rodzinie”	Kompleksowa pomoc dla całej rodziny w tym rodzin zastępczych	Wsparcie psychologa i asystenta rodziny, poradnictwo prawne, konsultacje ze specjalistami, szkolenia dla rodziców, organizacja pikników, wyjazdów integracyjnych, działania świetlicowe dla dzieci i młodzieży.	Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce Program SOS Wiosek Dziecięcych Kraśnik; PCPR	2019-2021	Liczba odbytych szkoleń, porad, korzystających dzieci ze świetlicy	Środki Stowarzyszenia SOS Wioski Dziecięce w Polsce; środki budżetu powiatu
2.9. Uruchomienie Centrum Specjalistycznego	Organizacja szkoleń oraz poradnictwa specjalistycznego	Organizowanie i prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych; poradnictwo specjalistyczne.	Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce Program SOS Wiosek Dziecięcych Kraśnik ; PCPR	2019-2021	Liczba odbytych szkoleń oraz porad	Środki Stowarzyszenia SOS Wioski Dziecięce w Polsce; środki budżetu powiatu

5.3. Priorytet 3: Zapewnienie dzieciom przebywającym w placówkach opiekuńczo-wychowawczych jak najwyższego poziomu realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PLACÓWEK OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH

Opis i uzasadnienie programu

W dniu 31 grudnia 2018 r. na terenie powiatu kraśnickiego funkcjonowały następujące placówki opiekuńczo - wychowawcze:

- 1) placówki rodzinne: Rodzinny Dom Dziecka w Kraśniku i czternaście placówek opiekuńczo -wychowawczych „Rodzina SOS w Kraśniku”;
- 2) dwie placówki typu socjalizacyjnego: Dom Dziecka w Kraśniku i Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa SOS w Kraśniku, która w tym dniu zakończyła swoją działalność.

Działania przewidziane do realizacji w perspektywie czasowej 2019-2021 mają na celu dalszy rozwój tych placówek, tak aby jeszcze bardziej wzmocnić ich rolę w procesie rozwiązywania problemów społecznych na terenie powiatu kraśnickiego, a w szczególności zadań z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną. W obliczu współczesnych tendencji, zgodnie z którymi akcentuje się rodzicielstwo zastępcze jako środowisko wychowawcze najbardziej zbliżone do naturalnych warunków rodzinnych są placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego.

Cennym partnerem placówek opiekuńczo-wychowawczych (jak również innych jednostek pomocy społecznej) w realizacji ich funkcji opiekuńczo-wychowawczych są organizacje pozarządowe. Należy dążyć do ich szerszego niż dotychczas zaktywizowania (np. Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce) poprzez wykorzystanie ich potencjału. Wiele interesujących i cennych inicjatyw można również podjąć we współpracy z Centrum Wolontariatu.

Dużego znaczenia nabiera również praca z rodzinami wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, kształtowanie ich odpowiedzialności oraz świadomości opiekuńczo-wychowawczej, a często również szeroko rozumiana praca socjalna.

Wśród zaplanowanych działań bardzo istotne są również te ukierunkowane na reorganizację i poprawę bazy lokalowej, wyposażenia, podniesienie standardu świadczonych usług. Mając na uwadze dalszy rozwój placówek opiekuńczo-wychowawczych zostały opracowane na lata 2019-2021 następujące cele szczegółowe.

Cele szczegółowe:

Cel 3.1. Reorganizacja i modernizacja istniejącej bazy placówek adekwatnie do potrzeb i zmieniających się wymogów ustawowych.

Cel 3.2. Inicjowanie i wypracowanie efektywnych form pracy z wychowaniem placówki, rodziną i środowiskiem lokalnym.

Cel 3.3. Rozwój systemu wsparcia na rzecz dziecka i rodziny w powiecie kraśnickim.

Cel szczegółowy	Nazwa zadania	Opis zadania	Podmioty odpowiadające za realizację	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący	Źródła finansowania
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
3.1 Reorganizacja i modernizacja istniejącej bazy placówek adekwatnie do potrzeb i zmieniających się wymogów ustawowych	Zadanie nr 1 Dostosowanie bazy lokalowej Domu Dziecka w Kraśniku do wymogów ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej	Dom Dziecka w Kraśniku do końca 2020 r. winien dostosować liczbę miejsc w placówce do obowiązujących standardów. Od 2021 placówka nie może liczyć więcej niż 14 miejsc. W tym celu należy wydzielić w budynku Domu Dziecka w Kraśniku lokale mieszkaniowe, w których znajdą się dwie placówki do 14 miejsc.	1)Dom Dziecka w Kraśniku 2)Starostwo Powiatowe w Kraśniku 3)PCPR Kraśnik	2019- 2020	Decyzja Wojewody Lubelskiego, liczba utworzonych placówek, liczba utworzonych miejsc	Dom Dziecka w Kraśniku, Starostwo Powiatowe w Kraśniku
	Zadanie nr 2 Budowa placu do gier i zabaw zespołowych na terenie Domu Dziecka w Kraśniku	Dom Dziecka w Kraśniku w ramach opieki całodobowej jest domem dla wychowanków. Dla prawidłowego rozwoju psychofizycznego wychowanków, korzystne będzie zagospodarowanie terenu działki przy budynku. Utworzenie placu do gier i zabaw zespołowych co przyczyni się do aktywnego	Dom Dziecka w Kraśniku	2019	Powstanie placu do gier i zabaw zespołowych	Dom Dziecka w Kraśniku, Starostwo Powiatowe Kraśniku

		spędzania czasu wolnego oraz integracji z lokalnym środowiskiem poprzez wspólne zajęcia rekreacyjno - sportowe.				
	Zadanie nr 3 Dostosowanie warunków socjalno - bytowych do potrzeb wychowanków Rodzinnego Domu Dziecka w Kraśniku	W celu podtrzymywania obowiązujących standardów placówek opiekuńczo - wychowawczych Rodziny Dom Dziecka w Kraśniku wymaga remontu i poprawy warunków socjalno - bytowych w zakresie wymiany podłóg, malowania ścian. Ponadto remontu balkonów i założenia rolet zewnętrznych.	Rodziny Dom Dziecka w Kraśniku	2019-2021	Wymiana podłóg, pomalowanie ścian' remont balkonów, założenie rolet zewnętrznych.	Rodziny Dom Dziecka w Kraśniku, Starostwo Powiatowe w Kraśniku
	Zadanie nr 4 Zakup samochodu osobowego dla potrzeb wychowanków Rodzinnego Domu Dziecka w Kraśniku	Zakup samochodu jest niezbędny do przewozu przebywających w placówce dzieci, które wymagają udziału w: zajęciach terapeutycznych, leczenia i konsultacji w specjalistycznych przychodniach i szpitalach, diagnozy w poradniach i ośrodkach zdrowia, diagnozy w Opiniodawczych Zespołach	Rodziny Dom Dziecka w Kraśniku	2019-2021	Zakupiony samochód osobowy	Rodziny Dom Dziecka w Kraśniku, Starostwo Powiatowe w Kraśniku

		Sądowych Specjalistów na terenie całego kraju, dowozu do lekarzy czy udziału zajęciach dodatkowych.				
Cel 3.2. Inicjowanie i wypracowanie efektywnych form pracy z wychowaniem placówki, rodziną i środowiskiem lokalnym	Zadanie nr 1 Przygotowanie wychowanków placówki do samodzielnego życia poprzez wzmacnianie więzi rodzinnych i rozwijanie kompetencji osobistych, zawodowych i społecznych. np. „Programy Młodzieżowe”.	Projekt skierowany jest do młodzieży powyżej 14 roku życia przebywającej w placówkach opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego prowadzonych przez Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce. W ramach programu realizowane będą specjalistyczne szkolenia i kursy, wizyty studyjne u pracodawców. Młodzież podejmowała będzie pracę wolontarystyczną i wakacyjną przygotowującą do pracy zawodowej. Młodzi ludzie zdobędą doświadczenie związane z rozwojem kompetencji osobistych i społecznych.	Program SOS Wiosek Dziecięcych Kraśnik	2019-2021	Liczba wychowanków uczestniczących w projekcie, koncepcja Programów Młodzieżowych	Środki finansowe Stowarzyszenia SOS Wioski Dziecięce w Polsce, środki pozyskane ze źródeł zewnętrznych

	Zadanie nr 2 Edukacja kadry pedagogicznej szkół pod kątem pracy z dzieckiem przebywającym w pieczy zastępczej „Zranione dziecko w szkole”	Projekt ma na celu podniesienie wiedzy i rozwój kompetencji kadry pedagogicznej odnośnie pracy z dziećmi z doświadczeniami zaburzenia więzi, traumy itp. Kadra pedagogiczna szkół z terenu powiatu nie posiada odpowiedniej wiedzy w zakresie pracy z uczniami, którzy w swoim życiu doświadczali trudnych sytuacji i wychowują się w pieczy zastępczej.	PCPR w Kraśniku, Program SOS Wiosek Dziecięcych Kraśnik, Dom Dziecka w Kraśniku, Rodzinny Dom Dziecka w Kraśniku	2019-2021	Program szkolenia terminy szkoleń	Środki finansowe Stowarzyszenia, środki z powiatu.
	Zadanie 3 Edukacja wychowanków i pracowników pieczy instytucjonalnej w zakresie Praw Dziecka.- „Mam prawo”	Projekt ma na celu zwiększenie wiedzy wśród wychowanków i wychowawców placówek opiekuńczo - wychowawczych w zakresie problemu wykorzystania dzieci, przemocy oraz roli i obowiązków wychowawców w zakresie ochrony dziecka w placówce.	PCPR w Kraśniku, Program SOS Wiosek Dziecięcych Kraśnik, Dom Dziecka w Kraśniku, Rodzinny Dom Dziecka w Kraśniku	2019-2021	Program szkolenia, terminy szkoleń, liczba uczestników	Środki finansowe Stowarzyszenia, środki z powiatu.
Cel 3.3. Rozwój systemu wsparcia na rzecz dziecka i rodziny w powiecie kraśnickim.	Zadanie 1 Powołanie zespołu interdyscyplinarnego dotyczącego pieczy zastępczej. „Partnerstwo i współpraca”	Na terenie powiatu kraśnickiego funkcjonuje wiele instytucji oraz organizacji pozarządowych działających w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej i pomocy	PCPR w Kraśniku Program SOS Wiosek Dziecięce w Polsce Dom Dziecka w Kraśniku, Rodzinny Dom	2019-2021	Program spotkań, terminy spotkań, liczba uczestników	Środki finansowe PCPR w Kraśniku

		społecznej Większość z tych instytucji działa indywidualnie. Wzajemna współpraca, wymiana informacji przyczyni się do podejmowania różnorodnych działań i inicjatyw w celu wsparcia dziecka i rodziny na terenie powiatu.	Dziecka w Kraśniku			
	Zadanie 2 Utworzenie i prowadzenie Centrum Specjalistycznego dla Dziecka i Rodziny.	Projekt ma na celu rozwój usług specjalistycznych dla dziecka i rodziny. Program ten będzie prowadzony na terenie Miasta Kraśnik i Powiatu Kraśnickiego. Utworzone zostanie Centrum Specjalistyczne z dostępem do min.: terapeuty SI, logopedy, psychologa, trenera TRE, w którym specjaliści udzielać będą pomocy i wsparcia dziecku i rodzinom z terenu powiatu kraśnickiego.	Program SOS Wiosek Dziecięcych Kraśnik	2019-2021	Liczba dzieci objętych pomocą, liczba rodzin objętych pomocą, liczba specjalistów świadczących pomoc.	Środki finansowe Stowarzyszenia, środki pozyskane z innych źródeł

5.4. Priorytet 4: Podniesienie skuteczności systemu wsparcia osób usamodzielnianych

POWIATOWY PROGRAM NA RZECZ WSPIERANIA USAMODZIELNIAJĄCYCH SIĘ WYCHOWANKÓW RODZIN ZASTĘPCZYCH I PLACÓWEK OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH

Opis i uzasadnienie programu

Opuszczenie pieczy zastępczej często oznacza dla wychowanków postawienie się w bardzo trudnej sytuacji życiowej. W skrajnych przypadkach pozostawieni sami sobie, niedostatecznie przygotowani do życia, z niskim poziomem wykształcenia, niskimi kwalifikacjami zawodowymi oraz bez jakichkolwiek zasobów mieszkaniowych i materialnych zupełnie nie radzą sobie z wymaganiami współczesności. Mimo osiągnięcia pełnoletności często nie są wystarczająco przygotowani do pełnienia wszystkich ról społecznych. Wynika stąd konieczność zwrócenia szczególnej uwagi na właściwe ukierunkowanie przyszłych losów życiowych tej grupy osób. Należy dążyć do zapewnienia usamodzielnianym wychowankom odpowiednich warunków startu w dorosłość. Niezależnie od przyznawania świadczeń na usamodzielnienie w formie pieniężnej, na kontynuowanie nauki i na zagospodarowanie należy podejmować inicjatywy w szerszym zakresie. Nie należy również zapominać o właściwym przygotowaniu opiekunów usamodzielnienia do wspierania wychowanków w przygotowaniu do samodzielności. Ich rola, jak także rola wychowawców w placówkach czy rodziców zastępczych jest nadal niedoceniana. Nie ma rozwiniętego systemu poradnictwa prawnego, psychologicznego czy preorientacji zawodowej dla tej szczególnej grupy młodzieży. Natomiast ogromnym wyzwaniem na przyszłość jest podjęcie działań ukierunkowanych na zapewnienie usamodzielnianym wychowankom odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz pomocy w uzyskaniu zatrudnienia. Są to na obecnym etapie wyjątkowo trudne zadania ze względu na nierozwiniętą bazę mieszkań komunalnych jak i wysoki poziom bezrobocia na terenie powiatu. Obecnie taka potrzeba wydaje się nieodzowna. Utworzenie systemu mieszkalnictwa chronionego zapewniłoby usamodzielnianym wychowankom nie tylko

odpowiednie warunki mieszkaniowe, ale również przyczyniłoby się do praktycznego przygotowania ich do radzenia sobie z występującymi problemami i wymaganiami współczesności. Konieczne jest wypracowanie szczegółowych zasad pozyskiwania mieszkań chronionych oraz kryteriów udostępniania ich wychowankom, a także zasad ich funkcjonowania i nadzoru ze strony wychowawców. W tym celu należy dążyć do pozyskania odpowiednich zasobów finansowych na pokrycie kosztów pozyskiwania i utrzymywania mieszkań chronionych (budżet samorządu, fundusze Unii Europejskiej, sponsoring). Z kolei dążąc do zapewnienia wychowankom pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, niezbędna jest dalsza ścisła współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Kraśniku i innymi instytucjami rynku pracy czy organizacjami zajmującymi się aktywizacją zawodową. Uzupełniając system dotychczasowych świadczeń o te formy pomocy przyczynimy się do właściwego ukierunkowania przyszłych losów życiowych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych. W procesie usamodzielnienia należy dążyć do rozwoju aktywności społecznej wychowanków, do zwiększenia ich poczucia odpowiedzialności za swoje życie. Tylko w taki sposób można doprowadzić do pełnej integracji osób opuszczających placówkę lub rodzinę zastępczą z całym środowiskiem społecznym.

Cele szczegółowe:

Cel 4.1. Wsparcie wychowanków w procesie usamodzielnienia poprzez zapewnienie mieszkań chronionych.

Cel 4.2. Pomoc wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą we wkraczaniu w dorosłe życie.

Cel 4.3. Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego wśród młodzieży wychowywanej w pieczy zastępczej poprzez stworzenie możliwości zarobkowania wychowankom oraz umożliwienie zdobycia pierwszych doświadczeń w pracy.

Cel 4.4. Podniesienie kwalifikacji i umiejętności osób pracujących z usamodzielnianymi wychowankami.

Cel szczegółowy	Nazwa zadania	Opis zadania	Podmioty odpowiadające za realizację	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący	Źródła finansowania
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
4.1. Wsparcie wychowanków w procesie usamodzielnienia poprzez zapewnienie mieszkań chronionych	Mieszkanie chronione	<p>Mieszkanie chronione to niepieniężna forma pomocy społecznej, która przeznaczona jest dla osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą. Chcemy zapewnić w/w młodzieży na terenie powiatu kraśnickiego warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku i integrację ze społecznością lokalną poprzez pracę socjalną, poradnictwo specjalistyczne oraz warunki do nauki.</p> <p>Na terenie powiatu kraśnickiego nigdy nie było mieszkań chronionych w formie jaka została zaproponowana. Ze względu na dużą ilość osób usamodzielniających się na terenie powiatu mieszkania chronione będą alternatywą dla młodych ludzi opuszczających pieczę zastępczą.</p>	Starostwo Powiatowe, Program SOS Wiosek Dziecięcych Kraśnik	2019 - 2021	Ilość zajętych miejsc w mieszkaniu chronionym, podpisana umowa na realizację zadania publicznego	Środki finansowe ze Starostwa Powiatowego, środki krajowe, środki własne i pozyskane od darczyńców indywidualnych oraz firm

<p>4.2. Pomoc wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą we wkraczaniu w dorosłe życie.</p>	<p>Program Opieki Ograniczonej (POO)</p>	<p>Program Opieki Ograniczonej jest główną formą ograniczonej opieki nad pełnoletnim usamodzielnionym podopiecznym po opuszczeniu pieczy zastępczej. Niezbędnym i koniecznym warunkiem otrzymania wsparcia w ramach Programu jest pełnoletniość, usamodzielnienie i podjęcie lub aktywne poszukiwanie pracy. W ramach Programu Opieki Ograniczonej oferujemy opiekę mentorską a także możliwość wsparcia finansowego poprzez podpisanie umowy darowizny. Celem wsparcia w ramach umowy darowizny jest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pokrycie części kosztów zamieszkania; 2) częściową rekompensatę zakupu materiałów i narzędzi edukacyjnych; 3) inne formy dokształcania zawodowego oraz udział w kursach i szkoleniach; 4) zakup sprzętu komputerowego; 5) pokrycie kosztów dojazdu. 	<p>Program SOS Wiosek Dziecięcych Kraśnik</p>	<p>2019 - 2021</p>	<p>Liczba wychowanków, z którymi zostały podpisane umowy darowizny</p>	<p>Środki krajowe, środki własne i pozyskane od darczyńców indywidualnych oraz firm</p>
<p>4.3. Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego wśród młodzieży</p>	<p>Programy młodzieżowe</p>	<p>W ramach Programów Młodzieżowych młodzież będzie miała możliwość rozwijania kompetencji osobistych,</p>	<p>Program SOS Wiosek Dziecięcych Kraśnik</p>	<p>2019 - 2021</p>	<p>Sprawozdania z odbytych wyjść i imprez, liczba wychowanków</p>	<p>Środki krajowe, środki własne i pozyskane od</p>

wychowywanej w pieczy zastępczej poprzez stworzenie możliwości zarobkowania wychowankom oraz umożliwienie zdobycia pierwszych doświadczeń w pracy.		zawodowych i społecznych poprzez: 1) organizowanie czasu wolnego i korzystanie z dóbr kultury; 2) spotkania z doradcą zawodowym; 3) spotkania z pracodawcami; 4) zajęcia grupowe z preorientacji zawodowej; 5) współpracę z PUP i OHP; 6) pracę wakacyjną; 7) możliwość skorzystania z Centrum Specjalistycznego (wsparcie psychologa, terapeuty).	Dom Dziecka w Kraśniku		biorących udział w spotkaniach z doradcą zawodowym i pracodawcą,	darczyńców indywidualnych oraz firm
4.4. Podniesienie kwalifikacji i umiejętności osób pracujących z usamodzielnianymi wychowankami	Profesjonalni w działaniu	Podstawowe zadania to: 1) szkolenia dla wychowawców, rodzin zastępczych i innych osób pracujących na rzecz wychowanków; 2) szkolenia z problematyki pracy z młodzieżą; 3) szkolenia dla w/w osób z mentoringu, tutoringu, coachingu.	PCPR, Program SOS Wiosek Dziecięcych Kraśnik, Dom Dziecka w Kraśniku Starostwo Powiatowe,	2019 - 2021	Liczba zorganizowanych szkoleń, liczba przeszkolonych osób.	Środki finansowe ze Starostwa Powiatowego, środki krajowe, środki własne i pozyskane od darczyńców indywidualnych oraz firm

6. ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ PROGRAMU

6.1. Monitoring

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021 określa zakres polityki prorodzinnej Powiatu Kraśnickiego w kolejnej perspektywie czasowej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jako koordynator Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021, zobligowane jest do prowadzenia monitoringu jego realizacji. Będzie on prowadzony na podstawie sporządzanej sprawozdawczości oraz analizy realizacji zadań podejmowanych przez jednostki działające w powiecie kraśnickim na rzecz rodziny. Jego rezultaty będą przedstawiane Radzie Powiatu i Zarządowi Powiatu w ramach corocznych sprawozdań z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Program ma charakter otwarty i może podlegać zmianom w zależności od pojawiających się potrzeb i rozwiązań ustawowych. Warto zwrócić uwagę, że rodzinna piecza zastępcza winna być tematem lokalnych debat społecznych w gronie osób posiadających doświadczenie i kompetencje związane z organizacją i realizacją pieczy zastępczej.

Nadzór nad realizacją całości zadań założonych w Programie będzie prowadzony przez Starostę Kraśnickiego za pośrednictwem Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku. Zarządzeniem Starosty Kraśnickiego zostanie powołany Zespół ds. Wdrażania i Monitorowania Programu, w skład którego wejdzie 5 osób (przewodniczący Zespołu oraz po 1 osobie reprezentującej każdy z zespołów zadaniowych, które uczestniczyły w procesie budowy programu).

Efektywna i skuteczna realizacja Programu będzie uzależniona od wielu czynników, w tym od skutecznego zaangażowania lokalnych podmiotów instytucjonalnych.

6. 2. Finansowanie

Potencjalne źródła finansowania działań przewidzianych do realizacji w Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021 stanowią:

- 1) środki finansowe powiatu i samorządów gminnych, a także Samorządu Województwa Lubelskiego;
- 2) środki finansowe budżetu państwa;
- 3) środki finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych - w przypadku realizacji inicjatyw, których beneficjentami są również osoby niepełnosprawne;
- 4) wkład własny organizacji pozarządowych i innych beneficjentów;
- 5) dotacje Unii Europejskiej w ramach RPO WL na lata 2014-2020.

7. REZULTATY PROGRAMU

Autorzy programu zakładają, że jego konsekwentna realizacja przez wszystkie podmioty działające na rzecz dobra i pomyślności rodziny, zarówno te o zasięgu gminnym jak i o zasięgu ponadgminnym pozwoli osiągnąć następujące rezultaty:

- 1) poszerzona zostanie świadomość społeczności lokalnych o roli i wartościach rodziny naturalnej, jej potrzebach i działaniach wzmacniających jej spójność opiekuńczo-wychowawczą i dobrostan finansowy;
- 2) zwiększone zostaną na terenie gmin działania ukierunkowane na wzmocnienie integracji rodzin w wymiarze lokalnym;
- 3) udoskonalany będzie w powiecie kraśnickim system pieczy zastępczej w kierunku jego deinstytucjonalizacji poprzez prowadzenie działań systemowych na rzecz wspierania rodzinnej pieczy zastępczej (RPZ);
- 4) nastąpi w wymiarze lokalnym zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych;
- 5) efektywna będzie pomoc organizowana osobom usamodzielnianym opuszczającą cym pieczę zastępczą, która prowadzona będzie na zasadzie aktywizowania osób usamodzielnianych w życiu społecznym, kontynuowaniu nauki, uzyskiwaniu kwalifikacji zawodowych oraz podejmowaniu pracy.

ZAKOŃCZENIE

Pieczą zastępczą jest głównym zadaniem powiatowego systemu pomocy społecznej. Przedstawiony Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-

2021 opracowany został przy aktywnym udziale partnerów społecznych i stanowi próbę określenia i wyznaczenia kierunku rozwoju skutecznie działającego systemu pieczy zastępczej w powiecie kraśnickim. W programie podkreślono rolę wczesnej profilaktyki rodzin - zapobieganie sytuacjom kryzysowym, kształtowanie odpowiedzialności za losy rodziny, świadomość funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Ważną rolę w procesie zapewnienia opieki i wychowania dzieciom osieroconym i opuszczonym pełnią też placówki opiekuńczo-wychowawcze: rodzinne (Wioska Dziecięca SOS, Rodzinny Dom Dziecka) i socjalizacyjna (Dom Dziecka). Ze szczególną troską należy podejść również do zapewnienia odpowiednich warunków startu w dorosłość młodzieży opuszczającej rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze w związku z usamodzielnieniem.

Program powstał w okresie przygotowania zmian w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw. Zmiany koncentrują się w szczególności na rozwiązaniach dotyczących wspierania rodzin, procesu deinstytucjonalizacji w pieczy zastępczej, rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej, zagadnieniu usamodzielnień pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej oraz problematyce adopcyjnej.

Celem wprowadzanych zmian jest przede wszystkim wzmocnienie narzędzi wspierania rodziny, tak aby liczba dzieci umieszczanych corocznie w pieczy zastępczej ulegała dalszemu stopniowemu zmniejszaniu, a także wprowadzenie mechanizmów zapewniających efektywniejsze pozyskiwanie nowych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej czy chętnych do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, tak aby dzieciom umieszczanym w pieczy zastępczej zapewnić optymalne warunki rozwoju.

Należy przyjąć, że planowane rozwiązania będą w wielu obszarach potwierdzeniem otwartości Programu na nowe kierunki rozwoju systemu rodzinnej pieczy zastępczej.